

Наше Слово

PIK LXVII № 3 (3362) WARSZAWA, 16 SICHNIA 2022 ROKU
ЦІНА – зл. 5 zł (VAT = 8%) – CENA NUMER INDEKSU 366609

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК TYGODNIK UKRAINSKI UKRAINIAN WEEKLY
Інтернет-версія газети www.nasze-slowo.pl ISSN 0027-8254

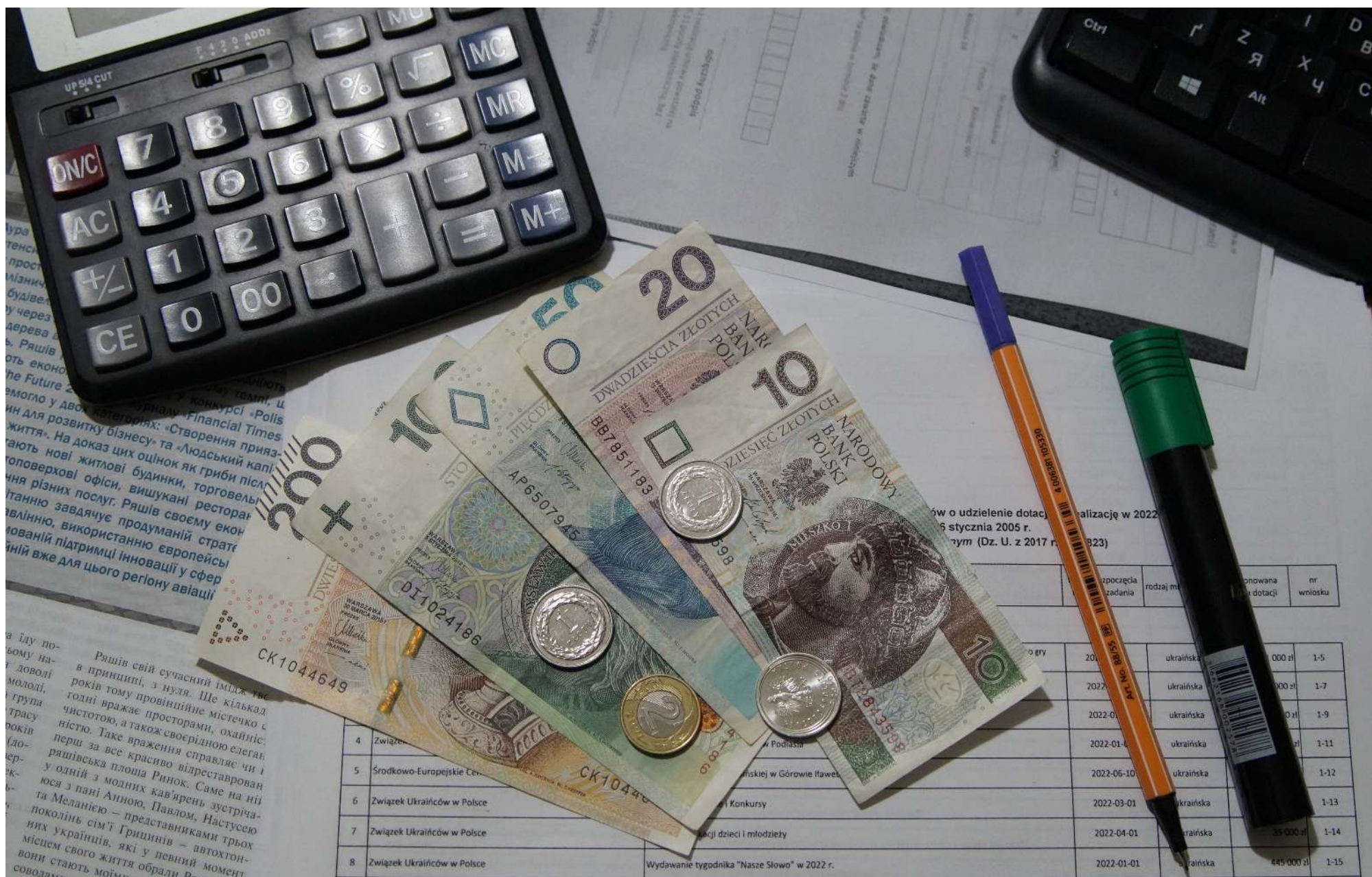

Фото Павла Лози

Фінансові перспективи на 2022 рік

У порівнянні з торішнім бюджетом нацменшини отримають більше грошей. Але це не означає, що проблем буде менше.

Найбільше коштів цього року грантодавець, тобто Міністерство внутрішніх справ та адміністрації, виділив на німецьку громаду. Вона на реалізацію своїх завдань отримає понад 3,6 млн злотих (минулого року це було понад 3 млн). Українці, яких за переписом населення 2011 року було майже втричі менше ніж німців, матимуть близько 2 мли злотих (минулого року вони отримали понад 2,5 млн). На організації білоруської меншини грантодавець виділив понад 2,4 млн злотих (торік було приблизно 2,1 млн), кашубської — 1,7 млн (проти 1,5 млн минулоріч), а структури, які представляють лемків, матимуть близько 1,6 млн злотих (рік тому це було 1,4 млн). Звичайно, державну підтримку отримають також організації єврейської, словацької, литовської, караймської та інших громад.

Збільшення та зменшення дотацій

Хоча загалом виплати більші, на думку лідерів української меншини, через підвищення мінімальної зарплати, зростання вартості послуг та цін,

деякі проекти буде важче реалізовувати.

Згідно з рекомендаціями конкурсної комісії, затвердженими Міністерством внутрішніх справ та адміністрації, найбільша українська організація — Об'єднання українців у Польщі — отримала 1 млн 322,5 тис. злотих. Це менше, ніж торік, коли відомство для ОУП виділило 1 млн 892,5 тис. злотих. Звідки така різниця? За 2021-й 688 тис. пішло на відбудову та ремонт Народного дому у Перемишлі. У 2022-му цей інвестиційний проект не матиме підтримки з державного бюджету.

Слід додати, що цього року у такій же ситуації опинилися одна словацька та одна кашубська організація.

— Зовнішні експерти, які оцінюють подані меншинами заяви на гранти, звернулися до міністерства із пропозицією розподілити гроші з дотації на інвестиційні проекти серед громади. Ми отримали офіційного листа про те, що нам виділили додаткові 70 тис. злотих на поточну діяльність та додаткову суму на видання тижневика «Наше слово», — зазначає членкиня Головної управи ОУП Стефанія Лайкош, яка у

грудні брала участь у засіданні Спільної комісії уряду та національних і етнічних меншин.

Найбільша цьогорічна дотація для ОУП пов'язана саме з «НС» — це 445 тис. злотих. Вона на 30 тис. більша від попередньої. З іншого боку, є проблеми, пов'язані з кількістю передплатників, яка постійно падає, зараз також зростає ціна пересилки та друку газети. З огляду на таку ситуацію, діяти ОУП вирішили змінити формат видання, що має зменшити вартість його друку. Тижневик у меншому форматі з'явиться у другому кварталі цього року.

Газова проблема

Фінансування було також однією з тем засідання Головної ради, яке відбулося у грудні. Члени організації не приховують, що зараз їх найбільше лякає зростання цін, особливо за електрику та газ. Об'єднання є власником будинків у Щеціні та Варшаві, домівок у Ельблонзі, Тшеб'ятові, Гіжицьку, Мокрому та Зеленій Горі. Є ще Народний дім у Перемишлі. В інших містах організація орендує приміщення.

— Є різні види опалення. Ми підключені до міської мережі, вона використовує вугілля. Ціни підвищили на 30%, це для нас іще не так страшно. Тим більше, що кожного місяця міська адміністрація підтримує нас невеликою сумою. Але серйознішу проблему мають ті, хто використовує газові котельні, — зауважує Стефан Дембіцький, голова Ельблонзького відділу ОУП.

Таке опалення встановлене, зокрема, у Народному домі у Перемишлі. Нову котельню у будинку спорудили кілька років тому.

— Зараз ціни на газ дуже виросли — з урахуванням всіх оплат у 3-4 рази, — каже Ігор Горків, голова Перемиського відділу ОУП.

Що робити у таких ситуаціях? Стефан Дембіцький бачить вирішення проблеми у «солідарності».

— Ми в Ельблонзі на 70% самі оплачуємо витрати, пов'язані з домівкою. Але не всі на це спроможні, — говорить діяч Об'єднання. Він вказує, що під час останнього засідання Головної ради її члени підвищили членські внески з 20 до 90 злотих на рік.

Продовження з 1 сторінки

— Це необхідно було зробити. У нас Ельблонзький відділ ОУП відповідає за забезпечення фінансування для домівки. Натомість інші гуртки, що входять до нашого відділу, збирають членські внески, і на ці гроші організовують події. Тому, я думаю, що підвищення внесків дасть усім нам змогу краще функціонувати.

«Час діяти, а не давати поради»

— Об'єднання намагається організувати українське життя у Польщі як може. Нам буде важко це робити, не маючи задоволених базових потреб, зокрема без коштів на утримання домівки, оплату рахунків за газ та електропостачання, — перераховує голова Перемиського відділу.

На його думку, покращити ситуацію могло би «самооподаткування» — якби члени громади регулярними щомісячними внесками підтримували діяльність організації.

— Підвищення цін на газ — це тільки початок, бо дорожчатиме усе: наприклад, папір та відповідно — друк афіш і рекламних матеріалів заходів, які організовують гуртки та відділи ОУП. Дотацій може на все не вистачити, — каже Ігор Горків.

Перемишлянин із досвіду знає, що невеликі перекази коштів не особливо впливають на домашній бюджет. Вони з дружиною щомісяця перераховують 30 злотих на ремонт Народного дому, і ще 30 — на потреби Перемиського відділу ОУП.

— Думаю, багато хто з громади може взяти з нас приклад, роблячи перекази,

наприклад, на рахунки своїх відділів. Це перевірений іншими організаціями у Польщі та закордоном спосіб «самооподаткування», — вважає українець. — Нас повинно зараз мотивувати те, що ми можемо долати різні виклики та допомагати самі собі. Тому, якщо ми хочемо, щоби хтось — у нашому випадку ОУП — задовольняв наші культурні чи освітні потреби, то підтримаймо й самі організацію. Сьогодні для існування та розвитку такої структури потрібні передусім людські та фінансові ресурси.

Тут варто згадати, що окремі гуртки раніше могли покращити свої бюджети завдяки концертам та новорічним заборам (у Польщі їх називають «Маланками»). Зараз в умовах пандемії це ускладнилося.

«Ярмарок» у резервному списку

Цього року ОУП не отримало (поки що?) матеріальної підтримки на український молодіжний захід «JarmaRockFEST». Минулорічний, ювілейний 45-й фестиваль теж не мав фінансування від держави.

— Ми подали до MBCiA грантовий проєкт на цей рік. Тепер «46 JarmaRockFEST» опинився у резервному списку, — заявляє Єлизавета Кремінська, голова Поморського відділу ОУП.

Українська діячка із Гданська пояснює, що така ситуація ускладнює організацію заходу:

— Маю надію, що ми все-таки отримаємо від грантодавця ці 14 тис. злотих. В іншому випадку буде складно запросити якийсь ансамбль із України. До цього ми організовували концерти майже повністю за участі колективів із Польщі. По суті, усі найкращі тутешні

українські групи побували на «ярмарковій» сцені за ці два роки. Але кого ми би мали запросити цього разу, аби «втримати рівень»? — замислюється Єлизавета Кремінська.

Треба зазначити, що цього року ОУП отримало кошти на проведення заходів з нагоди 75 роковин акції «Вісла». П'ять років тому грантодавець відмовився фінансувати аналогічні події. Вони відбулися завдяки збору грошей.

Інші українські організації

Друга за кількістю членів українська структура у Польщі — Союз українців Підляшшя (СУП) — отримала дотацію в розмірі 446 876 злотих (минулого року — 407 880). Найбільше фінансування передбачене на організацію фестивалів української культури та традицій на Підляшші — 125 000 злотих.

Ще одна тамтешня структура — Український науковий інститут — матиме у своєму розпорядженні 72 500 злотих (минулого року було 76 300 злотих). Найбільше ця організація отримала на проєкт «Український підляський архів» та бібліотеку. Але цього року вони не матимуть підтримки двох видавничих ініціатив, які подавали у міністерство, зокрема не буде грошей на публікацію «Підляський традиційний фольклор гміни Чижі — I том». Натомість Українське товариство у Любліні матиме 49 500 злотих. Організація не отримала цього року коштів на видавничий проєкт.

Фонду «Просвіта» призначили 119 000 злотих (торік було 89 400 злотих). Їх міністерство виділило на проведення Мандрівного фестивалю української культури та на розвиток українського освітнього порталу допомоги вчителям

та школам, а також на поточну діяльність. Проте з державного бюджету для організації нічого не передбачили на сайт osvita.pl та на проєкт некомерційного українського інтернет-радіо. Також грантодавець не виділив коштів на проєкт під назвою «На допомогу вчителю і школі — просвітницький конгрес української мови». Проте він знаходиться у резервному списку (сума — 35 000 злотих).

Товариству любителів скансену матеріальної культури Холмщини та Підляшшя в Голі виділили кошти на видання літературного часопису «Український літературний провулок» — загалом 15 000 злотих.

А от Центральноевропейський навчальний центр для молоді отримав на проведення щорічного фестивалю української культури «Еколомия» 40 000 злотих. У 2020 році організація також мала фінансування від MBCiA, але через пандемію захід довелося скасувати.

Міністерство не підтримує цього року проєктів Фонду сприяння медіації та правової освіти «LEX NOSTRA» (створення сайту, присвяченого історії України, переважно Симонові Петлюрі), фондів «Imperio» (видавничі ініціативи) та «Alternata» (курси української мови).

Перелік дотацій, виділених на 2022 рік MBCiA на виконання завдань для захисту, збереження й розвитку культурної ідентичності національних та етнічних меншин, можна знайти на урядовому сайті gov.pl (у рядок пошуку слід вписати «Dotacje Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji na 2022 r.»).

Павло ЛОЗА

це *Наше*!

Дорогі читачі газети!

Потребуємо Вашої підтримки.

Як допомогти «Нашому слову»:

Зробити передплату нашої газети собі (якщо ви цього ще не зробили), друзям, знайомим.

В питаннях передплати звертайтеся на мейл biuro@nasze-slowo.pl та за телефоном: (22) 677-88-10

Дати рекламу в «Наше слово», замовити рекламну статтю про вас чи ваш бізнес, дати

оголошення — привітати рідних і близьких. Про розцінки можете дізнатися на нашому сайті або за вказаним вище телефоном чи мейлом

Підтримати нас, перерахувавши кошти на пресфонд видання: 47 1160 2202 0000 0000 5515 6292 (в заголовку переказу впишіть: на пресфонд НС)

Читати нас на www.nasze-slowo.pl та вподобати нашу сторінку в фейсбуці: fb.com/nasze.slowo.

Редакція «Нашого слова»

ГРОМАДСЬКІ ВІСТІ

Концерт «Океану Ельзи» у Варшаві

Фото з архіву гурту

Найвідоміший український гурт «Океан Ельзи» оголошує перші дати великого туру на підтримку нового альбому. Великий сольний концерт колективу у Варшаві відбудеться 27 квітня 2022-го.

Випуск десятого альбому запланований на весну цього року. На його підтримку «ОЕ» поїде у великий концертний тур, який охопить декілька континентів і триватиме не менше двох років.

Варшавський виступ відбудеться на найбільшому закритому майданчику столиці Польщі — COS Torwar. Він може вмістити 7500 людей. Усередині є гардероби, бари, місця для куріння на свіжому повітрі, і, звичайно, видовишна сцена.

Безумовно, на концертах туру публіка почує і нові композиції, і ті, які вийшли упродовж останнього року, а також найвідоміші хіти.

Від серпня 2020-го «ОЕ» багато експериментує в музиці. Від танцювальної «#БезТебеМенеНема», енергійної «Тримай» до ліричної і дуже «океанівської» «Місто весни». До речі, це перша за 27 років творчості пісня про рідне місто групи. «Час прийшов, — пояснює Святослав Вакарчук, лідер гурту та автор пісень. — Я не можу писати музику тому, що так потрібно, "на злобу дня". Я взагалі не вірю, що так можна створити те, що житиме довго і буде прийняте слухачем. Тільки коли пісня, мелодія, текст самі народжуються в мені, я ділюся цим».

Уся інформація розміщена на сайті організатора vriska.pl. Квитки продають від 15 грудня. Перша партія — від 149 злотих. Усі охочі можуть спробувати виграти квитки у конкурсі від організаторів концерту в Instagram (акаунт «nashi_ludzi»). Також їх можна придбати у касі будь-якого магазину Empik по всій Польщі.

Дай голос переслідуваним у Криму громадським активістам

Нещодавно ми повідомляли, що у середині грудня в Польському театрі імені Арнольда Шифмана в Варшаві відбулася світова прем'єра документального перформансу Дмитра Костюминського за п'єсою Наталії Ворожбит і Анастасії Косодій «Крим, 5-та ранку». Вистава є частиною однойменного проєкту, до якого входить також книга «Крим, 5-та ранку»/«Crimea, 5 am». Окрім власне тексту п'єси, вона містить опис концепції всього проєкту, знайомить читача із його організаторами, а також надає актуальну на сьогоднішній день інформацію про переслідуваних в окупованому Росією Криму громадських активістів.

Звичайно, не всі мали змогу побувати на прем'єрі перформансу у Варшаві та перед цим — у Києві. Однак кожен із нас може взяти участь у проєкті «Крим, 5-та ранку». Достатньо поширити цитату з п'єси, що знаходиться на сайті проєкту (5am.crima.ua) у себе на фейсбуці чи інстаграмі через генератор цитат або знімок екрану. Також можна записати коротке відео, на якому ви зачитуєте цей текст.

Українсько-польський музичний спектакль у Гдині

Фото з фейсбук-сторінки Гдинського культурного центру

23 та 27 січня на сцені Гдинського культурного центру відбудеться презентація вистави «Куди зникло море?» у виконанні театру «Навпаки» із Гданська.

Сценарій був написаний на основі відомої української казки «Куди зникло море?», автором якої є один з найкращих сучасних українських письменників — Тарас Прохасько. Композиції, які виконують актори під час вистави, належать музичному гурту «DagaDana», а авторкою пісень є ще одна знана українська письменниця Софія Андрухович. Переклад текстів з української на польську мову виконала Ганна Камінська.

«Запрошуємо глядачів від 2 до 102 років — вони перенесуться у чарівний світ тварин із Букового лісу, які, попри те, що розмовляють між собою різними мовами — українською та польською — чудово розуміють одне одного та навіть зможуть разом розгадати справжню таємницю», — запрошують на виставу актори театру. Її показуватимуть 23 та 27 січня (двічі на день) у Гдинському культурному центрі (ul. Jana z Kolna 25). Квитки можна придбати на сайті центру (gck.gdynia.pl).

«Навпаки» — це єдиний театр у Польщі з постійним україномовним репертуаром. Цього року у квітні він відзначатиме 10-ліття діяльності.

«Маланка» у Пенєжні

15 січня у Пенєжні відбудеться новорічна забава «Маланка». Організатори гарантують чудовий вечір. До танцю гратиме відомий у Польщі український ансамбль «The Ukrainian Folk», який торік відзначив своє 30-ліття. Забронювати квитки можна у готелі «Młyn Warmiński» у Пенєжні — саме там проходитиме захід. Можна також замовити їх безпосередньо в організаторів за телефоном: 609 792 507.

У Лодзі невідомі з сокирами напали на готель, де жили українці

На лодзький готель, у якому живуть українські працівники, два дні поспіль — 29 та 30 грудня — напали невідомі в масках з сокирами, ножами і ломачами. Власник закладу говорить, що давно помічає агресивну поведінку поляків щодо його українських пожителів. Він переконаний, що це була агресія на національному ґрунті. Поліція ж розглядає іншу версію. Про інцидент 31 грудня повідомила місцева редакція видання «Gazeta Wyborcza».

У коментарі газеті власник готелю Марек Зінчук розповів, що був свідком ситуацій, коли українським мешканцям кричали фрази на кшталт: «Вам тут що? Україна?» або «Тут — Польща!». Гості його закладу, переважно громадяни України, не вступали в суперечки, і конфліктів вдавалося уникати. Так було до 29 грудня. Того дня у приміщення увірвалися чоловіки в масках, із ножами та сокирами. Як розповів Марек Зінчук, постраждали три людини, зокрема жінка, яку штовхнули об стіну з такою силою, що вона втратила свідомість. Одному чоловікові поранили ножом руку. «Злодіїв налякала одна з мешканок, українка, яка почала кричати та викликати поліцію. Вибігаючи з будинку, зломисники обіцяли, що завтра повернуться», — розповів чоловік.

Вже тоді постраждали викликали правоохоронців та розповіли про ситуацію. Нападники свою обіцянку виконали, і вже наступного дня, 30 грудня, у вікна будівлі полетіли петарди.

За словами власника готелю, тоді ж мешканці почали знову викликати поліцію, однак безрезультатно. Правоохоронці відреагували лише тоді, коли по обіді невідомі в масках і з сокирами в руках знову увірвалися досередини.

Марек Зінчук скаржиться, що поліцейські їхали надто довго — прибули на місце лише за 20 хвилин. За цей час нападники рознесли приміщення й утекли. Збитки, за підрахунками власника, становлять щонайменше 15 тисяч злотих. Він змушений міняти майже усі двері в будинку. Крім цього, бізнесмен переконаний, що після таких інцидентів фірми, із якими він співпрацював, не захочуть селити у нього своїх працівників, що може в цілому покласти край його бізнесу.

У поліції підтвердили, що патруль приїздив за адресою готелю двічі, причому за лічені хвилини. Постраждали, за словами правоохоронців, двоє людей, яким на місці надали медичну допомогу. Госпіталізації ніхто не потребував.

Наразі у цій справі затримали двох осіб. За неофіційними даними, версія, яку розглядають поліцейські, — це помста. Незадовго до нападу по сусідству

помер чоловік із алкогольною залежністю на прізвисько «Спайкі». «Його подруга була переконана, що він незадовго перед смертю пив із кимось із цього готелю. Вона напилася сама і вмовила друзів помститися. Саме вона є однією із затриманих», — цитує «Gazeta Wyborcza» анонімних поліцейських.

Власник готелю, зі свого боку, у цю версію не вірить. За його словами, останнім часом у його закладі жили люди, які перебували на карантині. Він переконаний, що вони не виходили з приміщення, а отже, й не могли пити з місцевими сусідами.

«Я хочу підкреслити: агресивна поведінка поляків щодо моїх гостей триває вже якийсь час. Я впевнений, що це була агресія на національному ґрунті. Якби поліція ставилася до нас серйозно, повторного нападу можна було б уникнути. Добре, що вся ситуація не закінчилася трагедією», — говорить Марек Зінчук.

Поліція з'ясує обставини інциденту та перевіряє поведінку своїх працівників у внутрішньому провадженні.

Українця з Канади відзначили найвищою державною нагородою

Українського науковця, дослідника та пластуну з Канади, доктора Романа Петришина 29 грудня вшанували найвищою державною нагородою — Орденом Канади. Про це повідомляє Устя Стефанчук — дослідниця та блогерка, яка проживає у цій країні.

Фото з сайту Канадсько-українського фонду

Роман Петришин — це помітна і важлива постать для тамтешньої сучасної української спільноти. Він є магістром клінічної психології і доктором соціології в питаннях національних меншин, науковим співробітником Канадського інституту українських студій у сфері розвитку громади й етнічної ідентичності. Відомий у середовищі канадських українців як засновник багатьох громадських організацій та ініціатив, зокрема, пов'язаних із багатокультурністю. Також Роман Петришин — директор Українського ресурсного центру при Університеті імені Гранта Мак'Юена в Едмонтоні та член ради Канадсько-українського фонду, із яким співпрацює 27 років.

З 1991 по 2015 рік Роман Петришин активно працював над розробкою і впровадженням реформ в Україні, зокрема, у сфері сільського господарства, управління бізнесом, соціальної відповідальності бізнесу й інклюзивності.

Шевченко стане тренером збірної Польщі?

Польська футбольна асоціація (PZPN) продовжує шукати нового тренера. Очільник організації Цезари Кулеша роздумує над кандидатурою українця Андрія Шевченка. Про це повідомляє видання «Przegląd Sportowy».

Фінансові умови не повинні бути суттєвою перешкодою при працевлаштуванні популярного «Шеви». Проблема полягає у тому, що в українця вже є чинний контракт із італійською командою «Дженоа», який триває до кінця сезону 2023/24. Тож, якщо Польща зацікавлена у Шевченкові, місцевому футбольному клубу доведеться або виплатити компенсацію за українця, або ж чекати на закінчення його співпраці з італійцями.

Видання запевняє, що очільник польського футболу налаштований дуже рішуче. Якщо будуть бодай якісь шанси на успішне завершення перемовин, Цезари Кулеша готовий навіть почекати до завершення сезону, а у березневому плей-оф проти Росії командою керуватиме хтось інший.

Андрій Шевченко свою тренерську кар'єру розпочав у лютому 2016 року, коли увійшов до очолюваного Михайлом Фоменком штабу Національної збірної України. Найбільший успіх Шевченка на посаді командувача «синьо-жовтих» — це вхід команди у чвертьфінал чемпіонату Європи-2020.

Опрацював на основі повідомлень **Павло ЛОЗА**
Більше новин шукайте на сайті: nasze-slowo.pl

ПОДІЇ

Поміж святами

Святочно-новорічна зустріч багатокультурного середовища у Перемишлі

Ще перед католицьким Різдвом у мережі з'явилися серії плакатів зі святковими побажаннями. Першу випустила мерія Варшави. Виконані у синьо-червоних кольорах листівки зі словами «Веселих свят для всіх без винятку» дуже швидко викликали у соцмережах суперечливі емоції. Декому з користувачів (зокрема політикам владної партії) не сподобалася кількість зірок на різдвяному варшавському небі. З іншого боку політичної барикади майже одразу зазвучали голоси підтримки. І так на знак солідарності з Варшавою, а також як доказ функціонування (досі і попри все) свободи слова, слідом за столицею поспішили інші польські міста. Плакати зі схожою концепцією почали виготовляти незалежні дизайнери з Лодзі, Кошаліна, Щецина, Вальбжиха, Свідниці, а також Перемишля.

Плакати у місті над Сяном зробив дуже молодий хлопець, учень одного з місцевих ліцеїв. На його роботі на замерзлій ковзанці катаються ведмики — символи міста, а позаду, посеред засніжених ялинок, знаходяться фортенні ворота. Але що головне — гасло плакату звучало так: «Осмислених (przemysłanych) свят — і у грудні, і в січні». І хоча, звісно, робота Бруно Дзіка (так звали її автора) викликала так само багато суперечливих коментарів у мережі, як її варшавський вірєць, люди, які опікуються справжньою багатокультурністю Перемишля, зраділи. Такий плакат — це прояв того, як молоде покоління, навіть не дотичне до середовища меншин, поважає різних мешканців свого міста.

Приблизно у той самий час у колі людей, причетних до ініціативи перемишлян «Спільно на 100», з'явилася ідея організувати зустріч, аби подякувати за цей нелегкий рік та висловити собі та друзям — партнерами у діяльності — найкращі привітання. Усе — в дусі гасла плакату з ведмедами. Задум підтримав Перемиський відділ Об'єднання українців у Польщі. Його

члени та членкині запропонували, щоби зустріч відбулася у Народному домі — місці, яке у локальному контексті стає простором порозуміння,

діалогу та прихистку громадських та демократичних цінностей. У побудові такого іміджу, безперечно, допомагають щорічні фестивалі документальних фільмів «WATCH DOCS — права людини в кіно», зустрічі у просторі «По_карпатська», а також низка відкритих для мешканців міста освітніх проєктів. Усе це призвело до того, що Народний дім став місцем, де охоче зустрічаються перемиські активісти, а будинок № 5 на вулиці Костюшка називають «доброю адресою».

Безпосередні, відкриті зустрічі дуже важко проводити в умовах пандемії. Утім, організатори доклали усіх зусиль, щоб подія, попри все, відбулася і була безпечною для її учасників. Варто згадати, що святкові і новорічні заходи у Перемишлі, як і в інших місцях, про-

ходять у дуже різних колах, і в частині з них можна помітити перевагу форми над змістом — важливішою стає кількість страв на столі або величність концертної програми, аніж звичайні людські відносини. Члени і членкині «Спільно на 100» та Перемиського відділу ОУП, що мають негативний досвід таких подій, вирішили запросити людей, з якими протягом останнього року співпрацювали та підтримували одне одного, і поставити у центр уваги і святкування саму зустріч.

Мабуть, важко назвати другу таку місцеву структуру Об'єднання українців у Польщі, яка останніми роками розвинула відносно велику і цікаву мережу локальних партнерств та активістської дружби. З уст перемишлянки це може звучати нескромно, але це — один із видів діяльності Народного дому, на якому варто наголошувати і яким можна хвалитися. Кількість гостей на новорічній зустрічі може бути найкращим доказом цього.

Подія отримала робочий заголовок, який зрештою став також її назвою. «Зустріч поміж святами» — грудневими та січневими — відбулася 3 січня в освітленій гірляндами світлиці Народного дому. Не було шумних і пафосних промов, довгої концертної програми, церемонії частування оплаткою тощо. Панував вільний, дружній настрій. Учасники заходу на усне запрошення (без офіційних листів) відгукнулися дуже спонтанно та радісно. Це були здебільшого люди, які — кожен у своїй сфері — роблять щось корисне для міста і регіону. Вони приносили щось від себе: ялинкові прикраси, пряники, печиво, вегетаріанські частунки, саморобну наливку. Була також смачна кава з кав'ярні приятелів та хліб з пекарні Ольги Гриньків. Господарі Народного дому отримали у подарунок гравюру будинку авторства місцевого художника Веслава Скібінського, виконану у дуже рідкісній техніці.

Утім, родзинкою програми було прикрашання ялинки паперовими кульками, на яких учасники зустрічі власноруч писали свої побажання для перемишлян. Серед них можна було прочитати про різноманітність, багато цікавих подій, свіже повітря та добру атмосферу, відкритість до іншого, рівновагу та спільні ініціативи, взаємоповагу між поляками та українцями, емпатію, а також чемних уболівальників чи просто мудрість. «Щоби ми змогли любити людей, несхожих на нас», — написав хтось із учасників. «Нехай Сила буде з Тобою», — дописав інший.

— Безперечно, такі зустрічі варто проводити, дякувати одне одному, планувати майбутні події. Чим нас більше, тим краще, — говорить голова Перемиського відділу Об'єднання українців у Польщі та член ініціативи «Спільно на 100» Ігор Горків.

Варто не лише тому, що тут бачаться добре знайомі люди, які хочуть потиснути одне одному руки. Із кожною такою подією приходить як мінімум одна людина, яка досі ніколи не переступала порогу Народного дому. Ці відвідувачі найчастіше у захваті та в шоці від теплового прийому та привітної атмосфери. У цьому, власне, і мала би полягати віра у неминучість суспільних змін. Малі ініціативи, реалізовані послідовно та продумано, раніше чи пізніше принесуть бажаний результат та призведуть до того, чого ми так сильно всі чекаємо. ■

Кася КОМАР-МАЦИНСЬКА
Фото авторки статті

УКРАЇНА

ПУЛЬС
УКРАЇНИЩо означають для України
події у Казахстані?

Новий рік розпочався з раптових протестів у Казахстані. За офіційними даними, за кілька днів загинуло понад 160 людей. Події у цій, здавалось би, далекій країні також важливі з української точки зору. Наприклад, виникає питання: чи введення російських військ до Казахстану зменшує ризик ескалації агресії Кремля в Україні? Але те, що відбулось у центральноазіатській державі, насамперед ще раз підтверджує правильність вибору, зробленого українцями, але й застерігає від можливих ризиків.

Протести у Казахстані раптово спалахнули 2 січня. Причиною стало значне зростання (на 200%) ціни на зріджений газ, який звичай використовують як паливе для автомобілів. Протести швидко поширилися на всі регіони. У соцмережах також з'явилася інформація про політичні вимоги, але важко перевірити, наскільки вони відображали погляди демонстрантів, оскільки не було політичних координаторів, які б очолили увесь протестний рух. Натомість масові акції носили стихійний характер і переросли у сутички з силовиками, а також у акти вандалізму та мародерства.

Влада втратила контроль над ситуацією, і 5 січня президент Казахстану Касим-Жомарт Токаєв звернувся до глав держав Організації договору про колективну безпеку (ОДКБ) з проханням вислати на допомогу війська для подолання «терористичної загрози». Ті відправили кілька тисяч бійців — переважно росіян.

Україна — не Казахстан

8 грудня 1991 року лідери Білорусі, Росії та України оголосили про розпад СРСР і створення Співдружності незалежних держав (СНД). При цьому Леонід Кравчук, який представляв Україну, був не лише новообраним у демократичних виборах президентом. Його позиція була підкріплена референдумом, на якому понад 90 відсотків українців обрали незалежність. Це й проголосили в країні 24 серпня 1991 року. Для порівняння: Казахстан був останньою республікою СРСР, яка зробила те ж саме. Сталось це лише 16 грудня 1991 року.

На відміну від України, Казахстан вирішив підтримувати тісні відносини з колишнім центром, тобто Москвою — у той час як Київ упродовж більшої частини своєї незалежності різними способами намагався втекти від Росії.

Крім того, політична система в Казахстані заснована на авторитаризмі. Вистачить коротенько простежити шлях перших президентів двох держав. Леонід Кравчук — представник комуністичної еліти — програв на демократичних виборах 1994 року і передав владу своєму наступникові Леоніду Кучмі. У 2019-му українці обрали вже шостого главу держави. У Казахстані після розпаду СРСР країною правив Нурсултан Назарбаєв, який, як і Кравчук, походив з комуністичної верхівки. Він також перший раз прийшов на посаду 1 грудня 1991 року, але на цьому схожість закінчується. Назарбаєв був президентом упродовж п'яти термінів, пішовши у відставку 2019-го після 28 років перебування при владі. Хоча він зберіг свій вплив, залишившись головою Ради безпеки, його звільнили з цієї посади лише під час демонстрацій 5 січня 2022 року.

Різні шляхи, різні протести

Незадовго до початку протестів, наприкінці грудня минулого року, відомий російський економіст і журналіст Владислав Іноземцев написав статтю, у якій порівнював розвиток України та Казахстану за останні 30 років. Заявив, що останній, на відміну від Києва, успішно розвиває модель модернізації, засновану на економічному прагматизмі. Таким чином Казахстан став лідером у Середній Азії. Але події, що відбулися приблизно через тиждень після публікації тексту, показали, наскільки слабкою є ця модель.

«Модернізація, розвиток — це слова, за якими важко побачити процес. Казахстан тривалий час мав можливість розвиватися як авторитарний модернізаційний проєкт, і можна сказати, що більшість казахів підтримували цю ідею, доки не знали інших форматів», — зазначає Ігор Семиволос, директор Центру близькосхідних досліджень.

На його думку, у такій ситуації рано чи пізно виникає проблема відсутності інститутів. У Казахстані все будеться на особистій лояльності, підпорядкуванні авторитарному лідеру. Семиволос пояснює, що, на відміну від казахів, українці обрали шлях розвитку, який, зрештою, передбачав формування інститутів.

«Якби українці не позбулися Януковича, то ми би теж були в якомусь ОДКБ, яке би за нас вирішу-

вало, як упокорити суспільство і країну... Політична криза у Казахстані, яка почалася з соціальних протестів і вміло використовується Москвою, матиме наслідки не лише для всього регіону, але й для України», — написала на фейсбуці депутатка фракції «Європейська солідарність» Ірина Геращенко.

За словами Семиволоса, українська революція 2014 року стала символом для пострадянського простору, дороговказом для певних груп населення, які хочуть модернізації — але не авторитарної, а шляхом розбудови інститутів та участі в цих процесах. Йдеться переважно про середній клас, каже аналітик: «Десять ці люди стали більше усвідомлювати своє місце — наприклад, у Білорусі, де менше — як-от у Казахстані. Зрозуміло, що Росія намагається створити картину невдалих змін в Україні, щоби зменшити її можливий вплив на свідомість суспільства на пострадянському просторі».

Присутність російських військових
у Казахстані: чи це знижує ризик
для України?

За даними публікації Inform Napalm, Росія відправила до Казахстану армію, які брали участь в незаконній анексії Криму у 2014 році. Відомо також, що місію військ ОДКБ очолив генерал-полковник Андрій Сердюков, який командував військовою операцією захоплення півострова.

Але, за словами директора Центру близькосхідних досліджень, події у Казахстані — включно з відправленням російських військ — не можна безпосередньо поєднувати з тим, що Кремль робить навколо України чи з війною на Донбасі. За словами Семиволоса, це окремий «шлях». Водночас можна сказати, що всі події на пострадянському просторі певною мірою пов'язані між собою через Росію. Кремль хоче відновити свою імперію — він прагне більшої інтеграції пострадянських територій. І Росія може запропонувати лише авторитарні стратегії і тактики у цій сфері.

Коли стало відомо про введення військ РФ до Казахстану, в Україні стали лунати думки про те, що це послабить військовий потенціал Кремля, тобто знизить ризик масштабної військової операції проти Києва. Однак подібні висновки, схоже, не підтверджуються реальністю. За даними вітчизняної та західної розвідок, біля кордону з Україною та в окупованому Криму Росія зібрала близько 122 тисяч військових, а тому не дуже віриться у те, що місія ОДКБ у Казахстані з кількома тисячами бійців послабить її військовий потенціал.

Аналітик Українського інституту майбутнього Ігор Тишкевич у коментарі для «Радіо Свобода» заявив, що Київ може отримати максимум кілька тижнів «відпочинку», а події в Казахстані для нього не змінюють ситуацію.

Висновки

За подіями у Казахстані спостерігають представники української влади та опозиції, однак їхні думки розходяться. У фракції «Слуга народу» зазначили, що керівництво держави має звернути увагу на соціальні наслідки своїх рішень. З іншого боку, в опозиційній силі «Європейська солідарність» вважають, що Зеленський наближається до авторитарних методів правління.

«Немає сумніву, що владу лякають ці соціальні протести і вулиця. Але замість суспільного діалогу і професійної роботи для вирішення економічної і енергетичної кризи, вона оберє закручування гайок», — каже Ірина Геращенко.

Експерти, своєю чергою, підкреслюють, що Росія може скористатися ситуацією в Казахстані для посилення свого впливу на пострадянському просторі. Як зазначає Семиволос, після Помаранчевої революції 2004 року усі події, що відбуваються на територіях колишнього СРСР, розглядають у Кремлі як елементи єдиного цілого — змови проти Росії. «І я припускаю, що це стосується і поточних подій у Казахстані», — підсумовує він. ■

Петро АНДРУСЕЧКО, Київ

Порошенка підозрюють у держзradі та арештували його майно. П'ятому президенту України, народному депутату, лідеру партії «Європейська солідарність» Петрові Порошенку 20 грудня з Офісу генпрокурора скерували підозру в державній зradі та сприянні тероризму. Письмове повідомлення було направлено за місцем проживання і роботи — колишнього президента викликали на допит 23 грудня. Порошенка обвинуватили у тому, що у 2014 році він у змові з українським олігархом Віктором Медведчуком (та представниками вищого керівництва Росії) нібито реалізував злочинну схему: закуповував вугілля з невідконтрольних територій Донбасу і таким чином сприяв діяльності терористичних організацій «ЛНР» та «ДНР». Санкції за це передбачають покарання у вигляді позбавлення волі на строк до 15 років з конфіскацією майна або без такої. Адвокат Порошенка Ілля Новіков справу назвав сфабрикованою. За його словами, захист був готовий до такого розвитку подій, бо місяць тому підозру підписали колишньому міністру енергетики Володимирові Демчишину. Юрист вважав, що влада намагалася таким чином через рішення Ради нацбезпеки накласти санкції на Порошенка та відібрати його бізнес. Також Новіков підкреслив, що медіа, близькі до Адміністрації президента, одразу розкрутили тему «Порошенко злякався допиту і поїхав за кордон, тепер він буде там ховатися від слідства», а насправді влада добре знала, що він збирається відлетіти, програма його міжнародних зустрічей теж була відома. Наразі Порошенко перебуває за кордоном, де в нього проходять численні зустрічі з європейськими лідерами. На час вручення підозри він був у Варшаві, звідки і записав своє відеозвернення, в якому обіцяв повернутися в Україну у першій половині січня. Згодом повідомив, що приїде 17 січня. «Наступний тиждень — з 10 по 15 січня — працюватиму в Європі над захистом України від російської агресії та підтримкою демократії в нашій країні. 17 січня я, як і обіцяв, повернуся до Києва, аби з'явитися у суді та провести зустріч із генеральним прокурором», — зазначив Порошенко. Державне бюро розслідувань натякнуло, що експрезидент вирішив вилетіти за кордон саме тоді, коли дізнався про підготовку підозри, а Офіс генпрокурора у цей час погодив клопотання про обрання запобіжного заходу Порошенкові у вигляді арешту з можливістю внесення застави у розмірі 1 млрд грн. Згодом, 6 січня Печерський районний суд Києва арештував майно п'ятого президента. Як повідомляють в українських медіа, арештовано всі земельні ділянки, що належать Порошенку, юридичні особи (банк, заводи тощо), які з ним пов'язані, все нерухоме майно, включаючи будинок у Козині, а також банківські рахунки та корпоративні частки. Серед арештованого є й активи телеканалів «Прямий» та «5-й», які раніше належали Порошенку (їх він продав новому медіахолдингу «Вільні медіа», який створили медійники цих каналів після підписання президентом Зеленським закону про олігархів). Адвокат Порошенка назвав це переслідуванням, замовленим Офісом президента, та готується до апеляції.

В Україні дозволили бустерну дозу. 4 січня міністр охорони здоров'я Віктор Ляшко повідомив, що українці віком 60+ відтепер зможуть отримати бустерну дозу вакцини проти COVID-19, а за два дні дещо змінив рішення — додаткове щеплення отримають усі вакциновані віком від 18 років, незалежно від того, яким препаратом вони щепилися. Перевагу надаватимуть м-РНК-вакцинам — Moderna або Comirnaty від Pfizer. Вакцинуватися можна буде в період від 6 до 9 місяців від отримання другої дози.

8 січня Україна і Польща відзначили 30-річчя встановлення дипломатичних відносин. Ввечері цього дня Маріїнський палац у Києві та Президентський палац у Варшаві одночасно підсвітили ілюмінацією з кольорами українського та польського прапорів, а президенти Володимир Зеленський і Анджей Дуда синхронно розмістили дописи обома мовами у твіттері. «Сьогодні відзначаємо 30 років з дня встановлення дипломатичних відносин між Україною та Польщею. Цінуємо наше стратегічне партнерство та справді дружні взаємини. Разом з президентом Анджеєм Дудою працюємо далі над новими історіями успіху України та Польщі», — написав Зеленський. Дуда ж у дописі згадав про 30-річчя встановлення дипломатичних відносин та розміщення ілюмінації з польським та українським прапорами у Варшаві та Києві. «Дякую президенту Володимирові Зеленському за дружбу та співпрацю, Польща підтримує Україну. Разом ми сильніші», — написав він.

Підготувала Тетяна ДАНЮЧЕНКО

РЕПОРТАЖ

Краматорськ мистецький: що відбувається у місті неподалік від лінії розмежування

Краматорськ — місто на Сході України, яке виросло із невеликого поселення при залізничній станції. Тепер це — великий залізничний вузол не лише з огляду на розвинену тут промисловість, а й на те, що Краматорськ після початку війни став тимчасовим адміністративним центром Донецької області.

«Крам на торці» — так спершу називався населений пункт за однойменною річкою, яка тут протікає; згодом назва трансформувалася у «Краматорськ». Тут є кілька заводів: машинобудівні, феросплавний, металопрокатний — пересічний турист навряд чи зрозуміє з більшості назв, що ж на цих підприємствах виробляють. У 2014 році місто кілька місяців було окуповане проросійськими бойовиками, звільнили його 5 липня.

У Краматорськ, як і Маріуполь, Сєверодонецьк та інші прифронтові міста вкладають багато грошей — зокрема й аби показати мешканцям невідконтрольної частини Сходу переваги життя у вільній Україні без «Л/ДНР». І поїздивши трохи уздовж лінії розмежування, я точно можу сказати, що це дає ефект. Який, утім, був би неможливий без активістів на місцях.

Від фестивалів до парків

У Краматорську я була приємно вражена кількістю культурних ініціатив. Тут є громадський простір «Вільна хата», де проводяться різноманітні заходи — від вечорів поезії до театральних лабораторій і навіть акцій з допомоги малозабезпеченим людям. Такий же громадський простір, до речі, є у сусідній Костянтинівці — він називається „Друзі”. Що характерно, у кожній команді є люди, що на певний час виїжджали зі своїх рідних міст (на навчання до Києва або закордон), а потім вирішили повернутися і робити щось на місці. Якраз незадовго до мого приїзду Краматорськ відзначав День міста: молодь з команди «Вільної хати»,

хлопці мого віку — 25 приблизно років — вирішили, що їм та їхнім одноліткам формат, запропонований міською владою, вже не підходить, нецікавий та застарілий. Натомість вони організували альтернативну вечірку і планують наступні. Також тут діє станиця «Пласту» — його члени розкажуть вам, що два перших пластових осередки в Україні були створені саме на сході та на заході: у Бахмуті на Донеччині та у Львові.

Окрім цього, у Краматорську вже кілька років проводиться літературний фестиваль «Кальміус», одні із засновників якого, до слова, — переселенці з окупованої Горлівки. Ще тільки плануючи поїздку на Схід, я зрозуміла, що мушу відмовитися від відвідання усім відомого Форуму видавців, бо просто не встигну скрізь. І думала, наскільки важливими у цьому контексті є зараз аналогічні заходи у менших містах. Львівський Форум та київський Книжковий Арсенал, безперечно, необхідні та вагомі — і завдяки своєму масштабу, і тягlostі та традиції, й іміджу, і просто через те, що світової слави письменники і письменниці — як-от Ольга Токарчук цього року — візьмуть участь у Форумі, але навряд чи поїдуть у невідоме їм невелике прифронтове містечко. Але великі літературні фестивалі уже мають свою сформовану аудиторію. Натомість далеко не кожен в умовному Краматорську або прифронтовому Нью-Йорку, про який ми писали у 44 номері «Нашого слова», має змогу поїхати на кілька днів до великого міста, аби відвідати літературні заходи. Тож «культурна децентралізація» має тут величезне значення. А мистецькі заходи останніми роками розвиваються

і в Краматорську, і у Маріуполі, Дніпрі, Харкові (де з'явилася навіть письменницька резиденція) тощо.

У Краматорську також помітно, що багато ресурсу вклали в інфраструктуру — тут (чого я в останню чергу очікувала би від мономіста з довгою історією індустріального розвитку) багато парків, і всі вони дуже доглянуті — з акуратною плиткою, ліхтарями, виконаними в одному стилі. До слова, в одному з таких парків знаходиться найбільший прапор України на Донеччині — його особливо добре видно, якщо їхати до міста з боку окупованих територій. Без зайвого пафосу скажу, що виглядає це справді красиво, попри те, що з такими символічними речами легко переборшити (згадаймо хоча би дуже дивну ініціативу під назвою «гопак у повітрі» на останнє 24 серпня). Бажання «зробити помасштабіше» часто приносить геть неочікуваний і радше негативний ефект, але у Краматорську так не сталося — як на мене, через те, що прапор грамотно вписали у загальний візуальний образ парку. До нього веде широка доглянута алея, сам флагшток добре підсвічується (увечері тут надзвичайно красиво), поруч — зручні лавки із дашками на випадок дощу, простір навколо — мінімалістичний і в чомусь витончений, тож загальний вигляд парку спонукає затриматися тут на довше.

Новий дім для людей із окупованих земель

Також у Краматорську розташована кав'ярня, яка за якістю кави та кількістю її різновидів може позмагатися із київськими закладами — тут є 15 сортів напою із різних країн. Кав'ярню «Поруч» та однойменний центр заснували ветерани війни на Донбасі, які демобілізувалися і переїхали жити до Краматорська. Переїхали — бо багато місцевих військових не можуть повернутися додому: їхні міста тепер окуповані. Володимир Бабич, засновник Центру ветеранів та їхніх сімей «Поруч» — із Донецька, медійний координатор проєкту Роман Балабойко — із невеликого міста Краснодон на Луганщині, поруч із російським кордоном. Усі вони після демобілізації мають не просто адаптуватися до реальності поза війною, а й починати життя абсолютно з нуля, на новому місці.

Ще кілька цікавих ініціатив — це артковоркінг «Shift» та сучасна театральна урбаністична лабораторія (скорочено СТУЛ). Коворкінг створили місцеві активістки, подали заявку на грант і виграли його — на ці гроші закупили необхідне устаткування, а власним коштом зробили у приміщенні

ремонт. Тепер тут є швацьке обладнання, на якому можна пошити будь-що: від панамок до суконь, обладнання для друку на текстилі, графічний планшет для малювання, а також друкарські пристрої — можна робити постери, блокноти тощо. Частину своїх виробів організатори продають, аби відійти від грантової системи фінансування та забезпечувати себе самостійно.

У сусідньому приміщенні проводить репетиції СТУЛ. Учасники лабораторії — аматори: сюди ходить, серед інших, одна з організаторок артковоркінгу, працівники місцевого машинобудівного заводу та Державної служби із надзвичайних ситуацій. Засновниця ініціативи Ксенія Ковальова — харків'янка, вона багато років жила в Криму, а з початком окупації півострова переселилася до Краматорська. Нині вона працює у міському управлінні культури. Вона єдина тут має професійну освіту — вчилася на акторській спеціальності ще у Харкові, а тепер робить театральні постановки із мешканцями Краматорська. Це особливо важливо, адже активностей для дорослих зазвичай менше, ніж для дітей. На вистави, як виявилось, приходять навіть далекі від мистецтва на щодень люди, серед них — і колеги акторів з роботи, зокрема і зі згаданого машинобудівного заводу. СТУЛ намагається працювати

у різних форматах (у них були і перформанси під відкритим небом, і вистава у відомому місцевому барі), і привносити у класичні постановки щось своє; наприклад, вони створили адаптовану виставу «Маленький принц» із дещо зміненим сюжетом і саундтреком із пісень відомого українського виконавця Скрибіна.

Повертаючись до Києва, я думаю про те, що нам так багато чому є повчитися у цих людей. Легко бути освіченим, активним та добре розбиратися у мистецтві, коли ти живеш у великому місті: тут тобі й книгарні, і театри, й музеї чи кіно, і все — на відстані витягнутої руки, ти можеш спокійно обирати, який захід тобі відвідати на цих вихідних. Але як воно — просувати активізм чи мистецькі ініціативи там, де всього цього нема? Де люди до цього не звикли, а тобі треба докласти набагато більше зусиль, аби роздобути якусь інформацію чи ресурси, які ми, мешканці мегаполісів, сприймаємо як щось само собою зрозуміле? І де, до всього, за кілька десятків кілометрів — війна? Я думаю про наполегливість і те, як спілкування з цими людьми наснажує, викликаючи бажання повертатися на Схід ще і ще. ■

Ольга РУСІНА
Фото авторки статті

ГРОМАДА

Юрій Фединський з ольштинянами

Кобзар Юрій Фединський:

Український національний код американця

Юрій Фединський має, окрім української, ще й ірландську, польську, а то й єврейську кров. Він народився 1975 року, зростав і виховувався у Нью-Джерсі в США, але вважає себе українцем. Тому вже зрілою людиною, одразу після розвалу СРСР, Юрій повернувся на батьківщину і з часом осів у селі Крячківка на Полтавщині, звідки походять його предки і дружина Марія. Зовсім недалеко знаходиться інше відоме село — Чорнухи, в якому народився філософ Григорій Сковорода. А рідні землі Юрія Фединського стали завдяки ньому центром кобзарства в Україні. Саме він — бандурист, композитор, виробник автентичних музичних інструментів, звукорежисер, культурний діяч — не лише відроджує нині в Україні це мистецтво, але й популяризує його у світі.

Юрій Фединський ділить рік на дві частини. Шість місяців працює у своїй майстерні, де робить старі традицій-

▲ Юрій Фединський

ні українські інструменти — бандури, кобзи, ліри, тромбони; виступає по Україні; організовує майстер-класи і фестивалі, зокрема, «Древо кобзарського роду» і «Кобзарський сімейний фестиваль». Друге ж півріччя присвячує популяризації кобзарського мистецтва у світі — Америці, Азії, Європі. Так він мандрує і Польщею, і восени завітав

до Ольштина — до церковного осередку культури собору ольштинсько-гданської єпархії УГКЦ, куди його запросила місцева громада.

Гість показав і розказав про цілу низку українських струнних інструментів, які відтворив власними руками. Кобзарства боялися всі окупанти, а більшовики хотіли цих митців знищити, викоренити з пам'яті народу. Юрій Фединський розповів, як на початку грудня 1930 року у Харківському оперному театрі влада організувала з'їзд народних співців Радянської України — їх було майже 340. Потім незрячих кобзарів під приводом поїздки на З'їзд співців СРСР, що мав відбутися у Москві, повантажили до ешелону і повезли до околиць місцевості Козача Лопань. Там їх вивели пізно вночі з вагонів до лісу, де були задалегідь вириті глибокі ями. Музик і їхніх малолітніх поводирів загін відділу НКВС (Народний комісаріат внутрішніх справ; рос. — Народный

комисариат внутренних дел — НКВД) УРСР за наказом самого Сталіна розстріляв. Тіла закидали вапном і засипали землею, а кобзи, бандури і ліри спалили. Та кобзарів в Україні було багато, і кати не спромоглися знищити всіх.

Мистецтво вижило і відроджується завдяки таким людям, як Юрій Фединський. Серед його учнів — окрім, звичайно українців — є й поляки, японці, французи, канадці, австралійці.

Поміж інструментів, які Юрій показав у Ольштині, були бандури, кобзи, ліри, торбани. Останні викликали велике зацікавлення. Виявляється, що цей особливий струнний інструмент називають «руським торбаном» або «панською бандурою», а винайшов його на зламі XVII — XVIII століть поляк на прізвище Туліговський (Tuligowski), який був монахом на Ясній Горі у Ченстохові. Однак найкраще і найчастіше на торбані грали українці. Особливо цікавою є також мамаєва кобза.

Нині Юрій Фединський відновлює не лише пам'ять про ці інструменти, але й сам виробляє їх за древніми зразками, грає і співає. Виступив він і в Ольштині — не лише українською, а й англійською та іншими мовами.

Ще одна особливість цієї талановитої людини — це волонтерство задля популяризації цього пласту українського мистецтва у світі. Юрій Фединський разом із родиною (вони з дружиною мають чотирьох дітей) створив у рідному селі концертний зал зі сценою для фестивалів, оформив приміщення для майстер-класів, їздить по світу з концертами. Ольштинську зустріч підготували Ярослав Хруник — журналістка українських радіопередач на Радіо Ольштин, та Андрій Фаранчук — заступник голови місцевої ланки ОУП. ■

Степан МІГУС

Фото — Збігнєв Піщак

Листи від читачів

Долі людські

До 1965 року майже ніхто з депортованих в Радянську Україну не будував хат у Боричівці: всі сподівалися, що повернуться на свою етнічну батьківщину в село Теплиці Ярославського повіту. І тому боричівчани мешкали у стайнях, глиняних хатах, у яких оселилися після виселення поляків. Боялися, що знову доведеться залишати обійстя і нажити майно, як це сталося в Польщі після трагічних подій — розмотує низку спогадів Анастасія Піх.

«Наша сім'я була заможна. Тато Іван і дідо Григорій збудували з дерева хату-двійняк, дві стодоли, утримували трьох коней, двох корів. І мали трьох дітей: Степана, Анастасію та Марію (остання вийшла заміж уже в Боричівці за Степана, сина Ілька Никеруя). Але як після війни до наших сіл прийшла банда — польські партизани, які зорганізувалися і ходили по лісах та селах — то майже все забрали. Вони вбивали молодих чоловіків, а ті ховалися у схронах. Та у жінок та дітей також стріляли. Я пам'ятаю, що колись якраз хліб саджали в п'єцу на лопаті, і тут прийшли бандюги. Здається, вони називалися Сташко і Юсько. Один із них витягнув зі скрині все, що хотів. Але я побачила, що він у руці тримає мою сукенку. Я закричала: „Мамо, він взяв мою сукенку“. Мама її мені незадовго до того купила. Таку білу в червоні крапки. А той на мене визирився: „Ціхо бо те застрілю!". І наставив кріса. Тоді люди дізналися, що вони кількох українців убили і поранили. І в нашій селі, і в сусідніх.

НКВС-ники, які з'явилися в селі нібито на заклик місцевих українців,

почали агітувати їх переселятися до Радянської України. Але тато, як і всі сусіди, не хотів цього робити. Та все одно знали, що спокійно жити партизани, ті грабіжники, не дадуть».

Почали збиратися. Одні господарі записалися до Харкова, інші — до Миколаєва. Але вже перед виїздом хтось розповів, що один одностелець написав листа зі Східної України.

Всіх перелякали слова: «Куди я потрапив? Тут гора, там ліс, куди мене дідько приніс?». І люди вже в Ярославі почали переписуватися до Перемишля.

Піхи разом з іншими опинилися в польському селі Боричівка у напівзруйнованому домі. До речі, до Ярослава їхали підводами. Десь посередині дороги валка зупинилася — у сім'ї Гротів народилася дитина.

Марія Ожга (з дому Грот): «Я плакала, а мама не мала ніц в грудях від пережиття». То хтось дав молока...

Бідували селяни-переселенці і вже коли були у Боричівці, бо хати поляків, у яких вони оселилися, були глиняні, деякі — без даху, без вікон та дверей.

«Ще довго ми „пхали біду поперед себе“, — почувала я від сусідів. — Не мали чим накритися, не було що їсти, мама варила борщ, бо треба було нагодувати чотирьох хлопів. Мама мало очей не виплакала».

І хоча переселенці були хазяйновитими від роду, довгий час не будували хат, чекали, як кажуть, Божого змилення. Але з часом зрозуміли: ні, до Теплиць їм не вдасться повернутися. Так і виникла вулиця Нова — на початку села, навпроти школи. Бо ж молоді одружувалися, в сім'ях народжувалися діти. Так, ці люди хоч і зазнали багато горя — їм усе було під силу.

Та ще Господь помагав — переселенці привезли із собою образ «Серце Ісуса», як найдорожчий скарб. Помістили його

в церкві, що почала діяти в колишньому костелі.

Марія Черень, батько якої привіз Біблію, розповідала, що коли атеїсти з району мали намір прибути до села, аби спалити церковну атрибутику, то Степан Никеруй, голова сільського комітету, порадився із директором радгоспу Шереметою, і їм разом із вірянами вдалося врятувати ікону та атрибутику.

Тепер храм Божий у Боричівці обштукатурений, а дах покрито на пожертвування Степана Никеруя, сина вищезгаданого чоловіка, та Михайла Грота, батьків яких депортували з Польщі.

Заслугою покійного нині Никеруя є також те, що він допомагав і при будівництві дороги.

«Ой, то не була дорога, а самі калабани», — долучається пан Степан до розмови.

Степан Никеруй близько двох десятиріч очолює агрогосподарство «Колос», яке орендує земельні паї у власників Боричівки та інших п'яти сіл. Вискокваліфіковані працівники не виїжджають закордон, як це змушені робити багато молодих людей в Україні, а тримаються дому. Дбає цей чоловік — відомий на Тернопільщині керівник — і про благоустрій населення, про школи та дитячі садки, про церковні обителі. Небайдужий також до долі самотніх людей похилого віку, допомагає армійцям, які воюють з московськими окупантами на Сході. Адже Україна в нас усіх одна.

«Ні, не бідують мої одностельчани», — каже сільський староста.

Іванка Нагірна, коли я ходила з нею Боричівкою від хати до хати, від долі до долі, сказала: «І люблять люди свою малу батьківщину, бо ж де живеш, там мушиш цвісти».

Хоча село наше таки насправду гарне — в зелені потопає.

«А які охайні подвір'я», — захоплено мовить жінка.

І все ж вона робить такий висновок після відвідин декількох сімей: «Мої одностельчани тужать за рідними предковичніми місцями, за могилами предків, які залишилися на зарослих нині цвинтарях та біля зруйнованих українських храмів. Знаєте, тужать навіть ті, хто не пам'ятає, бо народився вже тут».

Бо таку незміренну любов прищепили батьки своїм дітям.

«Я би дуже хотів заглибитися в історію свого роду, — продовжив думку сільського старости Степан Никеруй. — Але вже нема ані тата, ані мами. Залишилися тільки цюця, мамина сестра Анастасія Піх, та вуйна Катерина Піх (з дому Червінська). А я хочу, щоби діти, внуки та правнуки знали, з якого роду походять, бодай до п'ятого покоління».

Іван, мій добрий приятель, запропонував написати книжку про ці два села — Теплиці й Боричівку, які для нього та його одностельчани є центром землі. Зі сльозами на очах пан Степан поділився почуттями про дитинство та усе пережите ним.

Гадаю, що інформація про трагічну долю переселенців із Теплиць пошириться, коли мій допис у газеті «Наше слово» прочитають вихідці з цього села. І тому з великим проханням звертаюся до вас, шановні колеги, надрукувати його. Я ж за якийсь час хочу побувати в цьому селі, однак не знаю, як туди добратися.

Я з цікавістю читаю вашу газету — її мені дали у греко-католицькій церкві у Кракові. Дякую вам, пані редакторко, і всім журналістам за патріотизм, за українськість. Молюся за ваше здоров'я. Нехай Господь дає вам натхнення, розум та силу! ■

Ярослава ШТОКАЛО-ПАРХОМЧУК

Остатній креницькій фякер

Высоко над Креницьом одділена Вершком і Гавриляківком тягне ся Мухначка Выжня – сходит долином до Мухначкы Нижной. Село заснувал 1589 року Іоан Святківській. Перший запис про парохію датуваний перед 1626 р., коли за потверджыньом існувало приходство з ланом ґрунту. В селах были єдно- і двікласовы школы з руском мовом навчання. Діяло Брацтво св. Николая, Читальня ім. Качковского, крамниця. До войны обі Мухначкы рахували 1500 жытелів.

В Креници-Здрою жыют нащадкы заложителів Мухначкы. Роды Святківських. Характеристичным і корінами повязаний з давнином є Володимир, котрий любить коні, газдівскы работы і вшитко, што повязане з фякуваньом.

Володимир Святківській і його сивы коні

— Повічте, чи любите повозити кінми? — звідую ся пана Володимира, найстаршого фякра, знаного вшиткым креницького Лемка.

— Іздил єм кінми і быками. Няньо мали три пары кони. Быкы ходили в ярмах до работы в поли, орали зме нима. Дідо мали дві пары быків. Коні зарабатяли

в лісі. Давно не было тракторів. Памятам, як єм ходил до садку, потім до школы. Як нас выселяли — мал єм 11 років. Памятам тіж, як рускій делегат мешкал в нашій хыжы і насильно забрал няньового коня. На ним ходил агітувати по селах: Чырна, Баниця, Перунка на выїзд до Росії. Част люди дали ся збаламутити і пішли на схід. Поділили родини. Нас, котры зме остали, приготували до другого высеління, на захід. Чекали зме два тижні выгнаны з хыжы, аж підставили вагони.

Мали зме родину на Солотвинах. До родини належали Сметаны, Вітякы, яких зме часто одвідували. Были богаты як вшиткы на Солотвинах чи в Креници, мали дуже ліса, фякували. За курс до «Сісего қасіка» або «ґому» доставали два злоты, а таких курсів денно было пару. Робітник в тім часі зарабатял єден злоти за ден тяжкой работы. З Мухначкы до міста возили на продаж газдівскы продукты: молоко, масло, яйця, в сезоні малины і яфры. Занимали ся тым головно жінкы. Мали свої «заприязненны» пенсіонаты, до котрых штоденно доносили свіжы продукты.

Няньо фякували до 85 року жытя, а дожили 92. До Крениці вернули зме в 1970, але скорше, бо в 1968 купили на ліцитації хыжу. До Крениці Лемків не пушали. Было так, же цофали люди назад з привезеним на місце добытком. Нас не мельдували понад піл рока. Урядник повіл, же: «nie po to was wysiedlali, żeby teraz z powrotem przyjmować».

Як єм вернул з войска, кус з няньом єм газдувал. На заході мешкали зме в Будзішові Малым. Продавали зме буракы. Потім єм пішол до работы іздити в пекаєсі (PKS), а коли повело ся повернути, працювал на таксі. Няньо фякували, а я шоферувал. Як ся зоцло за кінми, лишал єм авто, сідал на «дорожку» і повозил за няня.

— Од коли памятам, вашы няньо, як і вы, все повозили сте білыма кінми. Видно вас было з далека серед ряду авт, як иде з кураціями ваш фякер.

— Все зме мали найкращы коні, і все сивы (білы). Коня треба было до работы «уложыти» од молодого. Давно називали коні «по масти», то значыт по кольорі серсти: каштан, сиви, кари (чорни)...ітп. Гнеска поновому каждый має своє мєно, Каля і Фанта то нашы кобылы. Дають ся ліпше уложыти і сут чыстїйшы. Незалежно од того, коня треба мыти, чесати граблицьом, підковати. До днес сам підковам, хоц штотраз тяжче. Три раз денно треба кормити, рано і вечером даєме обрік — по пят літрів вівса. Кін мусит мати силу. Трафлят ся, же і пят раз треба верхами обїхати Креницю, більше як 10 км єден курс. Давно, перед войном іздили адже до Бардейова. — Повідали: «Як ты не стати на Креницю, іхай за границу». Возил єм фяком жену Яна Кєпуры — Марту Егерт, Богуслава Качиньского. Дуже іншых особистости повязаных з креницькым Фєстивальом Арії і Пісьні. Перед войном фякувало понад сотка Лемків, серед нима были: Гурей, Вітяк, Сметана, Креницькій.

— Чи вы остатнім лемківським фяком в Креници?

— Так, більше наших неє. Не думам, же молодше покоління буде хотіло таку роботу підняти. То обовязок зо звырятами, котрых треба пошанувати — задбати про них. Не підеш з хыжы на долше, бо і хто буде ся занимал жывином. Може з околных сел будут фякувати, але наших там юж неє.

П.С.

Коли захочете повезти ся з паном Володимиром по креницькых шляхах, телефонуйте: 504 970 101. Буде на вас ждати. ■

Галерія «При угорськїм тракті»

Коли идете з Ґорлиц до Ждыні, або през Конечну переходом на Мадяры, по дорозі трафите на галерію різб пана Штефана Чухты. Жебы трафити, треба затримати ся при остатній хыжы по правій стороні дороги, перед зїздом на ватряне поле.

Штефан Чухта вродил ся на чужині 1954 року. Повернул з родичами, як лем ся дало найскорше до рідного села няня, Ждині — мама походила з Волівця.

Яко дорастаючий хлопец — помагал в газдівстві, а коли трафил ся вільна хвилинка, брал до руки «кляпач» і вирізувал з грубшых патикиів різны забавкы, робил процы, луку і бавил ся в «індинянина». Але при-

Штефан Чухта

ходить час, коли вырастат ся з забав і тоты приемны занятя треба одставити на бік, або як денекотры повідають — на полицку. Штефан зробив того друге. По роках зняв з полицкы нарядя, і вернул до різбління.

В першїм етапі своїх творчых подій, як спомнул, різбил малы формы звичайным ножиком, а же ся давал тот ножык складати, кляпал — бо не мал спружыны, так го назвали Лемкы — кляпачом. Різбы детально выконаны, зображували людскы твари, звірята, птахи. Використувал натуральны одросты дерева — сукы, корені, абы створити форму найближчу свому виджыню природного світа. Як повідал, найбільше на нього впливала природа. Выховал ся серед гір і лісів, і там находил творче натхніня. Свою різбарську роботу трактувал як хобі, не привязував ся до створеных собом різб. Часто роздавал їх знайомым. Трафляло ся, же продавал і николи не думал о збекшаню колекції. Але пришол час, коли полетів «за море» до рідного брата в Гамериці. Там мал нагоду відіти потужны різбы з грубого дерева, які важыли близко тоны. До експозиції ставляли їх машинами. Віділ тіж, же гамерицькы різбаре працюють не долотом, а механічним пилом. Долото то лем косметика різбы.

Так то Штефан, полный збраного досвідчяня, вернул до Ждыні і помінял варштат з долота на механічну пилу (ту бым циганил, бо комплет долот світової марки привюз зо собом). Гнеска на подвірю, выкладеным пісковым каменьом, «пышнят» ся його новы різбы. Передом витат нас одягнена в народний стрій лемківска пара газдів. Побіч під стрішком, яка хоронит од дощу, вітру і сьнігу, стоїт рядом Свята Родина — вертеп з царями, худобом, адже до товариства припутал ся місцевий Жыд. На лавочках присіли астрыбы і совы, выжче

«Люде з гір»

як пристало на королівскы птахи — на постументах готовы до лету стоят орелы, гамерицькы з білым кархом. Ниже, посеред осінных трав, лишка і медвід, над нима меншы птахи, а і морімуха ся в траві найде. Дивно мі било, коли на єдній алеїці досмотріл єм ся постаті Никифора — як пристало по паньскы позбераного, в циліндрі на голові. Певно давал позір на Штефанову челяд.

Свої різбы часто окрашує фарбом, але до того мусит быти сухе дерево. До різбління використовує липу, березу, а часто сосну — якої достаток на його поли. Живична сосна має богатий натуральний кольор і не wymaga zabezpieczeń. Інше дерево консервує скальним оліїом — ропом, яка на горлицькій землі дале єст доступна. В залежности од роду ропы — маюти золотий або темний кольор. Штефан, ак повідал, николи не забігал о выставки, промоцію своєю творчости. Різбит з любви до природы. Дятого Штефанів «різблений світ» є натуральным, з природным звуком і запахом дерева, яке падат в гушавині ліса, в темну бурю нocy. Він знає, же коли впаде дерево, на його подвірю народит ся нова різба.

Зо Штефаном можете стрінутися на:
www.facebook.com/stefan.czuchta

«Никифор»

Сторінку підготував Володислав ГРАБАН
Всі фото автора

▲ Підляське воєводство – у складі Дорогичинської, Мельницької та Більської земель – наприкінці свого існування. Карта «Der königlichen Republik Polen Woiwodschaft Podlachien mit dem obren Theile der Woiwodschaft Lublin, oder Klein Polens nördlicher Theil» (Відень, 1789). Карта ще не дуже точна, але дає загальне уявлення про географічну форму цієї адміністративної одиниці та розташування столичних міст названих земель у південній частині, що раніше входила до складу Київської, а потім – Галицько-Волинської Русі

Підляшшя історичне: одна назва – різні дійсності

Для Степана Рудницького, праці якого, на думку сучасних науковців, поклали початок географічному українознавству, північно-західний край теренів, заселених українцями, – це «лісове Підлясся з кріпким Берестям», із яким межує «болотяне Полісся з Пинськом і Мозирем». Ця картина, звісно, зовсім не сходиться з уявленням, яке виникає, коли ми дивимося на політичні, адміністративні та географічні карти – причому не лише сучасні, але й із минулих сторіч. На них Підляшшя назагал обмежене територією сучасної Польщі, а Берестя – це зовсім відокремлене польське місто. А ще – Підляське воєводство лише частково співпадає із територією свого однойменного попередника (1566-1795), складеного з Дорогичинської, Мельницької і Більської земель, має також інший адміністративний центр (тоді був Дорогичин, зараз – Білосток).

Усе це – наслідок того, що, хоча конкретне історичне ядро у формі шести волосних або повітових городів із княжої доби (це Берестя, Каменець, Кобринь, Дорогичин, Мельник та Більськ) й існувало, зведене довкола нього Підляське воєводство, що визначало межі теренів, іменованих Підляшшям, мало обриси великою мірою випадкові. Йдеться тут, зокрема, про західну межу території, підпорядкованої городовим намісникам, а відтак – старостам у Дорогичині й Більську, яка протягом середини XIV – першої половини XV століть зазнала значних змін та пересунулась на захід.

Формування земель

Руське Пра-Підляшшя, яке в українській історичній літературі прийнято називати Берестейщиною (у польській – Дорогичинсько-Берестейською землею), виникло поміж другою половиною X та XIII століть. Саме тоді з'явилися названі вище городи – пізніші міста на магдебурзькому праві, причому заснування Каменця було

описане у літописі сучасником цієї події. Ймовірно, що за Берестя у перших десятиріччях XI століття (кінець правління Володимира Великого й початок – Ярослава Мудрого) йшла боротьба з польськими сусідами, однак немає сумніву, що потім, разом з іншими «літописними» городами, було воно протягом більш як трьох сторіч опорою для політичних структур Русі. Спочатку Берестейщиною володіли великі князі київські, які городи на Прип'ятьсько-Бужанському шляху тримали під своїм безпосереднім контролем до середини XII століття. Потім вона перейшла у домен гілки руського князівського роду, яка закріпилася у волинському Володимирі. Тоді, звісно, виникло й стійке підпорядкування тутешніх парафіяльних церковних структур єпископії у Володимирі, яке збереглося аж до кінця XVIII століття. Існуванню цього духовного еквіваленту княжої Волині не завадило ані створення поміж Володимиром та Берестям Холмської єпархії (1230-ті роки), ані пізніше

приєднання Берестя з Дорогичином до Троцького князівства Кейстута Гедиминовича (середина XIV століття).

В історичній літературі прийнялася думка, що Берестейщина вже у 1320-х роках потрапила під володіння литовського князя Гедимина, але спирається вона передусім на дані з пропагандистської частини так званого литовсько-руського літопису XVI століття. Перші більш достовірні, близькі або сучасні подіям джерела – це запис у хроніці Віганда з Марбурга про те, що у битві з Тевтонським орденом на річці Стреві поблизу Ковна (1348) у війську Ольгерда і Кейстута Гедиминовичів були й «Ruteni de Lademar, de Brisik», тобто руські полки з Володимира і Берестя. Відтак, у грамоті перемир'я з польським королем Казимиром і його васалами вказано, що Гедиминовичі мають «землю ... держати ... берестийскую». Наступний договір, заключений під час боротьби за галицько-волинську спадщину, говорить про Берестя, Каменець, Дорогичин, Мельник і Більськ як про «Кейстутів городи», натомість

Кобринь називає городом великого князя Ольгерда (його зрушені нащадки володіли Кобринським князівством до початків XVI століття).

На більш західні із названих вище «Кейстутів городів», які потім успадкував його син Витовт, претензії заявляли мазовецькі сусіди – нащадки Земовита III, який був молодшим братом Болеслава Юрія, останнього володаря Галицько-Волинської Русі. Досягали вони навіть певного успіху – використовуючи ситуацію, коли доходило до конфліктів Кейстута й Витовта з черговим великим князем Ягайлом Ольгердовичем. Згідно з розповіддю сучасника подій, польського хроніста Янка з Чарнкова, «мазовецькі князі, отримавши вістку про домашні війни литвинів, увійшли в Руську землю і заволоділи замками Дорогичин і Мельник, та, захопивши велику добычу там і в околиці замку Берестя, швидко повернулися додому». Городи під облогою мазовецьких залог вдалося – з допомогою місцевих русинів – відвоювати вже наступного року.

Дещо довше варшавський князь Януш втішався руськими володіннями над Бугом – після того, як 1391 року Ягайло, тоді вже польський король, наділив свого мазовецького васала частиною Витовтової вотчини – йшлося саме про «Дорогичинську землю з городами і округами Дорогичином, Мельником, Суражем, Більськом». Але розсварені нащадки Гедимина знову дійшли згоди, і Витовт, що став фактичним правителем Великого князівства, повернув собі цю землю – іще і з надлишком: у його руки потрапили також деякі східномазовецькі терени, зокрема й частини колишніх «Ятвягів».

Продовження з 9 сторінки

Таким чином територія, яку потім стали називати Підляшшям, не тільки розширилася на захід, але й розтягнулась далеко на північ і, як дотепно зауважив Людвик Чарковский — автор статті про Більський повіт — стала нагадувати видовжену грушку.

Етнографічний вплив

Окрім цього наслідку — так би мовити, географічного — мало це все ще й результат етнографічний. Хоча назва утвореного у 1513-1520 роках Підляського воєводства походить саме від слова «Підляшшя», яке означає край, розташований «під Ляхами», тобто по сусідству з Польщею, його західна частина була саме «Ляхами». Тим більше, що у 1391-1405 роках, коли Дорогичином і Більськом володів князь Януш I, а потім — у 1440-1444, коли тут господарював його онук Болеслав IV, на терени, які у тодішніх джерелах називали «Руською землею», попливла хвиля колонізації з Мазовша і дійшла до орієнтовної лінії Дорогичин — Ботьки — Страбля. Територію на схід від неї місцеві русини-українці стали називати «Шляхтою», адже нові поселенці переважно належали до дрібної шляхти. Таким чином, внаслідок пересунення державних кордонів на захід та етнічних меж — на схід, у західній частині Дорогичинської землі сформувалась етнічно польська смуга з численним шляхетським прошарком, який користувався так званим польським правом і відповідно — мав привілеї, що давали широкі особисті свободи та вводили інститути станового самоврядування і судочинства, чого не мали руські бояри. Це, ймовірно, було однією з причин поділу Підляського воєводства під час реформи устрою Великого князівства у 1566 році. Під старою назвою залишили його західну частину — Дорогичинську, Більську і Мельницьку землі; а східну, у якій польського шляхетського елементу не було, об'єднали з Пинщиною, утворивши нове воєводство — Берестейське.

У такій формі Підляське воєводство існувало до 1795 року, коли внаслідок III поділу Речі Посполитої зникло з адміністративної карти.

Від воєводства до губернії і назад

Згідно з договорами, ухваленими 1795 року між державами-анексантами, розташовані південніше Бугу частини Дорогичинської і Мельницької земель Підляського воєводства потрапили на трохи більш ніж 10 років у володіння Габсбургів. Відтак, уже після утворення постановами Віденського конгресу автономного Польського королівства, вони стали приводом до відновлення у 1816-му назви «Підляське воєводство». Отримала його адміністративна одиниця, що охоплювала терени, які до 1795 року належали не лише до Підляського, але й до Берестейського, Руського (Холмська земля), Мазовецького та Люблінського воєводств. Саме у межах останнього, на Луковській землі, розташовувалися Сідльці, що тепер стали «столицею Підляшшя».

Після обмеження автономії так званої Конгресівки — у процесі змін, які мали наблизити територіальну адміністрацію до російських зразків — 1837 року Підляське воєводство перетворили на губернію. Але вже 1844-го, коли загальну кількість губерній зменшили, Підляську ліквідували та приєднали до Люблінської. Згодом адміністративну одиницю відновили під назвою Сідлецької губернії.

Визначенням «Підляське воєводство» послуговувалися організатори польського Січневого повстання у 1863 році. Але коли у 1919 році організовували адміністрацію відродженої Польщі, це місто рангу воєводського центру не отримало.

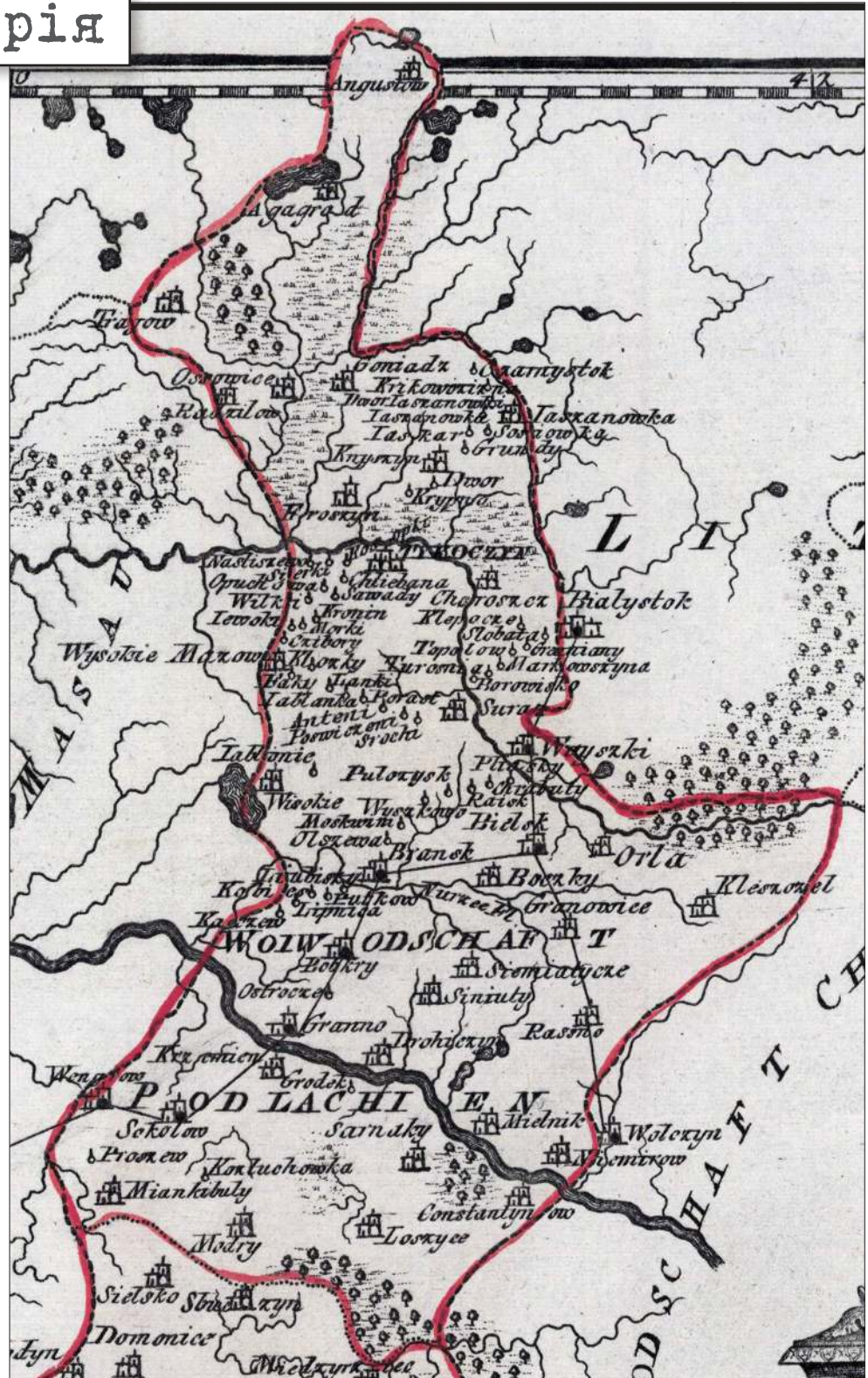
Хоча політична еліта на ідейному полі апелювала тоді до колишньої Речі Посполитої, на практиці вона приймала зміни, які відбулися наприкінці XVIII та у XIX століттях. Отже, Підляське воєводство не лише не відновили у жодній територіальній іпостасі — русло Бугу також залишили в ролі розмежувальної лінії. Підляські терени на його лівому березі потрапили до Люблінського воєводства, а правобережжя опинилось у складі Білостоцького. Останнє великою мірою було відтворенням пруського Білостоцького департаменту з 1790-х — 1800-х років, до якого ця частина Підляського воєводства належала після III поділу.

Тут, до речі, виникає запитання: чи був цей прагматизм продиктований лише практичними вимогами, чи, може, мав певне ідеологічне підґрунтя? Адже міжвоєнне Білостоцьке та Люблінське воєводства, охоплюючи на сході терени історичної Русі, простягалися далеко на захід, завдяки чому маргіналізувалась політична вага українського та білоруського населення. Ці підозри про навмисні територіальні маніпуляції з'являються, якщо подивитися на карту з межами виборчих округів під час парламентських виборів 1922 року, адже утворені тоді у згаданих двоє воєводствах округи були максимально розтягнені зі сходу на захід. Достатньо сказати, що округ № 28, який включав Грубешів із найбільшим скупченням українців у Люблінському воєводстві, простягався від Бугу аж до Вісли. Округ № 4 у Білостоцькому воєводстві, що включав Більськ і Біловежу, таких знакових географічних орієнтирів не мав, але від його східної до західної межі було близько 200 км! Далі на захід такі «такси» не зустрічаються.

Отже, за півтора сторіччя жодної адміністративної одиниці воєводського рангу з Підляшшям у назві не існувало — хоча, звісно, сама історична назва не забувалась, адже була присутня у географічній номенклатурі. Про Підляшшя нагадував також додаток, що у міжвоєнному періоді з'явився при назвах деяких міст — аби відрізнити їх від «тезок» в інших регіонах. Так виникли Біла-Підляська, Більськ-Підляський, Радинь-Підляський, Межириччя-Підляське, Соколів-Підляський та Янів-Підляський. З цієї самої причини 1926 року з'явилася «Орля на Підляшші», приписана, однак, не до населеного пункту, а до поштового відділення (назва вживалася ще у 1980-х, хоч після 1944 року жодної іншої Орлі у Польщі вже не було).

Міжвоєнні утворення

У 1921-му на території, що приблизно співпадає з колишнім Берестейським воєводством, утворили Поліське. Його столичним містом мав бути Пинськ, але через пожежу, яка знищила призначені для урядовців будинки, воєводське управління розмістили у Бересті, на початку вважаючи це тимчасовим заходом. Незабаром прийняту у добу Російської імперії назву «Бресть-Литовськ» (звідки й польське «Brześć Litewski») офіційно замінили на «Brześć nad Bugiem». Палким критиком цієї ідеї був берестянин Віктор Мондальський, який виклав свою позицію у нарисі «Brześć Podlaski (Brześć Litewski, Brześć nad Bugiem). Zarys geograficzno-historyczny». На його думку, найбільш доречною назвою для міста було би Берестя-Підляське, бо воно хоч і стало адміністративним центром для Полісся, але «географічно належить до Підляшшя». Отже, попри те, що в укладеному Мондальським списку публікацій про Полісся немає жодної україномовної, він дотримувався тієї ж позиції, що й цитований на початку Степан Рудницький. Так само, до речі, вважали

▲ Фрагмент карти

й керівники Української Центральної Ради у Києві, які підготували «Закон про поділ України на землі», де у переліку адміністративно-територіальних одиниць найвищого рівня в межах УНР на першому місці стоїть «Підляське, центр Бересть».

Часткове повернення до воєводської номенклатури прикметника «підляське» спричинила адміністративна реформа 1975 року. Тоді серед 49 одиниць з'явилося воєводство з центром у Білій-Підляській, отже — Білопідляське. Згодом воно повернулося до складу оновленої Люблінщини. Тоді, однак, назву Підляського присвоїли воєводству, яке від 1919 року існувало як Білостоцьке. Зараз воно охоплює всю приналежну Польщі частину первісного Підляського воєводства (в межах з XVI — XVIII століть), що розташовується північніше від русла Бугу.

Часом навіть у суто науковій літературі можна наткнутися на спроби розглядати терени, іменовані Підляшшям, як щось однорідне й виразно окремішне від зовнішнього світу. З огляду на наведені факти в існування такої етнографічної країни важко повірити, адже навіть це первісне, великокнязівське, відтак — коронне Підляське воєводство було гібридом різних історичних, етнічних та культурних реальностей, зіплітених між собою лише політичною географією, тобто розкладом сил на пограниччі держав. Так само було й пізніше, коли наступні «Підляшшя» створювалися та перекроювалися залежно від успіхів або поразок чи просто бажань їхніх володарів.

Звісно, всі форми дослідження цього «мультирегіону» виправдані й потрібні — наприклад, Підляшшя як терени

проживання українців. Вони особливі тим, що в добу, коли почали розвиватися модерні науки — історія, етнографія, мовознавство — їхні політичні й адміністративні межі постійно перекроювали. Поміж кінцем XVIII та серединою XX століття тут сформувалися три субрегіони, різним чином ізольовані як одне від одного, так і від основного етнічного українського масиву. А це не тільки впливало на долі місцевих мешканців, але й заважало цілісному науковому дослідженню. Навіть сьогодні дуже часто середньовічну та ранньомодерну історію, мову та народну культуру українських мешканців цієї частини Надбужжя описують фрагментарно на основі сучасного державного і територіального поділу. До того ж, часто-густо публікації, що прикидаються науковими, ведуть читачів на манівці явних фальсифікацій, продиктованих як емоціями самих авторів, так і політичним «держзамовленням» влади задля вигідного образу минулого, мовного і культурного характеру даних земель (тут, звісно, йдеться про науку, а по суті — публіцистику у Білорусі). В «українському питанні» твори такого типу об'єднує один дух — більш чи менш наближений до валуєвського «не было, неть и быть не может».

Однак факти — річ уперта, і вони однозначно показують, що «Підляшшя з кріпким Берестям», із Дорогичином, Більськом, Мельником, Каменцем і Кобринем — це не вигадка, а реальний регіон зі своїм власним місцем в історії та культурі українців. Про що ми будемо розповідати як у цьому, так і в наступних роках. ■

Юрій ГАВРИЛЮК

Ілюстрації надав автор статті

РЕЦЕНЗІЇ ТА ОГЛЯДИ

Ореста Осійчук, «Абрикосова книгарня». Київ: Наш Формат, 2021. – 240 с.

Сага з солодким присмаком спогадів

Одна з «родзинок» праці літературного критика – відкриття для себе нових авторів, нагода творити нові імена, які заслуговують на те, аби про них говорили.

До цьогорічного BookForum я не знала нічого про письменницю Оресту Осійчук, яка іноді пише під псевдонімом «Оршуля Фариняк». Авторка мала презентацію книги у той самий день і на тій самій локації, що і я, тому у програмі назва «Абрикосова книгарня» часто блимала мені перед очима та згодом врзалась у пам'ять – особливо тим, що має якесь дуже тепле звучання, навіть смак. Я пообіцяла собі, що неодмінно «завітаю» до «Абрикосової книгарні», аби перевірити, чи справді книга

така ж духмяна і смачна, як і її ім'я та обкладинка у нижніх відтинках.

Одразу зазначу, що більшість українських сучасних новинок тепер можна без проблем придбати в електронному форматі через інтернет. У якій точці світу ви би не були, достатньо мати пристрій (телефон, комп'ютер, електронну книжку) – і можна насолоджуватись читанням українських видань.

«Абрикосову книгарню» я купила вже у Магдебурзі на сайті «Нашого Формату» і взяла її з собою на лагідне осіннє турецьке море.

«Усі ми родом з дитинства», – сказав колись письменник Антуан де Сент-Екзюпері. І те, що вражає нас у саме серце з перших сторінок саги, – це якраз розповідь про дитячі роки головного героя Михайла Фариняка.

Галицьке містечко початку ХХ століття. Хлопчик Місько живе з мамою дуже скромно, навіть бідно – але все раптово змінюється. Матір мусить йти на роботу покоївки до заможного маєтку, куди не може взяти сина, з яким вони дуже близькі. Тому Михайлика беруть до себе зовсім чужі для нього вуйко Стефко (брат батька, з яким його нині покійний тато був посварений) і грізна на вигляд, непривітна тітка Кася.

Місько важко переживає вимушену розлуку з мамою. Ще тяжче йому адаптуватись у новому, такому непривітному і холодному для нього домі. Вразливе дитяче серце розривається на клатки від цих змін, від туги за мамою та підозр, що, можливо, вона його просто покинула.

Космос дитячої психіки та переживань письменниці передала дуже вміло – мабуть, востаннє я так широко відчу-

вала маленького героя і його світ, коли ений раз перечитувала улюбленого «Тома Соєра». Щось є у «Абрикосовій книгарні», схоже на атмосферу пригороду непосидючого Тома... Друзі – фані бешкетники, сувора тітка із трохи зашкарублим, але добрим серцем, юнацька закоханість, перші вороги, перші гарячі сльози і розчарування.

А якою соковитою мовою описаний цей дитячий всесвіт, сповнений мрій, сподівань і постійного очікування дива! Усі ці плячки, мармуляди, чокляди манять своїми ароматами, навівають приємну тугу за чимось далеким.

Чим більше Місько адаптується у вуйка та цюці, тим далшою стає для нього постать матері, що оповита у маленькому містечку різними плітками. Михайло ніяк не може збагнути, що з цього правда, а що брехня, де насправді перебуває його мама і чому не забирає його до себе. У нього з'являються вірні друзі – і це не лише люди. Неймовірно зворушливою і щемкою до сліз постає історія маленьких вовчят, яких Михайло з приятелями прихистили. Востаннє я так плакала, читаючи оповідання про вожака вовчої зграї «Лобо – володар Курумпо» Ернеста Сетона-Томпсона (1898). Українській письменниці також вдалося правдиво і чуттєво прописати не лише стосунки людських реалій, але й комунікацію зі звірятами та природою.

Абрикоси у книзі з'являються наче побіжно, але «пахнуть» упродовж всієї розповіді, як і сама крамниця вуйка Стефана, що уявляється мені схожою на магічну книгарню з «Гаррі Поттера».

Михайло дорослішає, ростуть із ним його друзі і кохання. Когось він втрачає назавжди, когось урешті-решт

знайде. У книзі багато таємниць, які ми авторка ділиться, як дорогоцінним камінням, – виважено, поступово, обережно. Занурюючись в історію емоційного хлопчика Михайла Фариняка у ХХ столітті, ми стрімко і захоплено прямуємо разом із ним до його дорослого життя. Але це ще не все: у майстерно побудованій фабулі на нас час від часу чекатимуть короткі історії з сучасності. Пірнаючи у них позмінно з дитинством та юністю Міська, читач намагається шматочок за шматочком поскладати пазли цієї чуттєвої історії – але самим нам вдасться здогадатись не про все.

Наприкінці книги ми знайомимось з Михайлом Фариняком у ХХІ столітті – і аж тут починаємо поволі усміхатись та відпускати певне напруження, яке почали відчувати через заплутаність і бажання якнайскоріше розгадати усі таємниці.

Зворушення – це та емоція, яка переслідуватиме читачів «Абрикосової книгарні» від початку саги і до кінця. Повість є неймовірно кінематографічною, її просто хочеться побачити на великих екранах.

На завершення Ореста Осійчук пропонує нам не покидати твору та його персонажів, а переходити за спеціальним QR-кодом, надрукованим у книзі, і разом продовжувати писати цю неймовірну історію. Також авторка просить усіх, хто прочитав і хотів би поділитись враженнями, використовувати спеціальний хештег у соцмережах #абрикосовакнигарня.

Я би з радістю наприкінці цієї рецензії поставила теж хештег #дякуюзачудовуукраїнськукнигу. ■

Дарина ПОПІЛЬ

Бунтарки: нові жінки і модерна нація. – Київ: Смолоскип, 2020. – 368 с.

Права жінки й українські письменниці XIX-XX століть

Однією з найбільш помітних у 2021 році українських книжок стала збірка есеїв «Бунтарки: нова жінка і модерна нація» від видавництва «Смолоскип», що, зокрема, увійшла до списку бестселерів Книжкового Арсеналу. Вона розповідає про українських письменниць XIX та першої половини ХХ століть – їхнє становлення, творчість, гендерні перешкоди, які доводилося долати, та про зміни образу жінки, які несли ці авторки.

Успіх «Бунтарок» змушує замислитися: невже наше літературне ХІХ століття (та й перші десятиліття ХХ теж) іше досі спроможне чимось здивувати? Адже саме цей період в історії українського красного письменства однозначно належить до найбільш досліджених і пропагованих. Нагадаю, що ХІХ століття є міцною основою майже всіх на-

вчальних програм з літератури – хоч у школах, хоч у вишах. Та й перша половина ХХ в останні роки також постійно перебуває у фокусі (наскільки вже взагалі можна дозволити собі говорити про це у контексті літератури чи її історії в сьогодишніх суспільних реаліях). Чим вдалося знову привернути увагу до давно знаних і, здавалося би, заялжених сторінок цієї теми?

Очевидно, справа в тому, що книжка знайому картину (чи таку, що видається знайомою) показує у досить несподіваній перспективі. Вона ставить запитання: наскільки адекватним є загальноприйнятий канон української літератури? Чому поміж письменства ХІХ і першої половини ХХ століття ми знаємо та активно згадуємо так мало жінок-авторок? Що буде, якщо подивитися на той-таки період, але вже під іншим, а саме – під «жіночим» кутом? Що ми втратили, не приділяючи належної уваги тодішнім українським письменницям (хай навіть і за винятком буквально кількох із них)?

Роботою над цими питаннями стали есеї про мисткинь: Марка Вовчка, Олену Пчілку, Наталю Кобринську, Уляну Кравченко, Ольгу Кобилянську, Грицьку Григоренку, Людмилу Старицьку-Черняхівську, Лесю Українку, Наталю Романович-Ткаченко, Надію Суровцову, Ірину Вільде та Софію Яблонську. Чи багатьох із цього списку ми посправжньому читали? Чи про багатьох, зрештою, взагалі знаємо?

Відкрити ці переосмислити для читачів ці постаті взяли сьогодишні українські дослідниці літератури: професорка Віра Агеєва та її колеги – Ірина Борисюк, Оксана Пашко, Олена Пелешенко, Ольга Полухович, Оксана Щур. Звісно, те, що в книжці стільки авторок, неминуче призводить до стилістичної та методологічної строкатості, різні дослідниці пишуть по-різному, й

переходи між ними не завжди «плавні». А втім, це принаймні не перешкоджає інформативності та концептуальності «Бунтарок», та й саму структуру видання фатально не руйнує.

Найбільш пізнавальні есеї – це, зрозуміло, ті, які стосуються маловідомих чи й напів забутих письменниць. Часто вони мали цікаві й непрості долі, як-от Наталя Романович-Ткаченко, яка брала участь в українському культурному відродженні 1910-х років, була дружиною одного з міністрів УНР. Двічі їй випало стати вдовою, вона доглядала трьох дітей та багато допомагала іншим рідним. А проте, як це не дивно, Романович-Ткаченко зовсім не закинула літературу, а продовжувала чимало писати, хоча нові радянські реалії, м'яко кажучи, не створювали сприятливих обставин для публікування (не говоримо тут уже про славу чи заробітки).

Привертає увагу також, наприклад, есеї про Софію Яблонську. Ця письменниця, що більше відома як репортажистка, була яскравою представницею українського культурного середовища міжвоєнного Львова, коли це місто перебувало під владою Польщі. Яблонська прославилася текстами із враженнями від подорожей різними малодоступними для пересічних українців містами і країнами – від Китаю до Парижа. Тепер, в останні кілька років, можна сказати, що в Україні знову з'явилася мода на Яблонську, але все ж її не назвеш по-справжньому добре знаною письменницею (мода на авторів взагалі часто вельми поверхова). Цікаво, що дослідниця Оксана Щур у своєму есеї показує Софію Яблонську на тлі жіночої проблематики не феміністкою, але людиною, яка, маючи загалом досить помірковані суспільні погляди (невипадково пізніше вона відійшла від творчості, зосередившись суто на домашньому, родинному житті), вико-

ристовувала, однак, здобуті феміністками права і можливості.

У «Бунтарках», проте, є що почитати і про тих авторок, про яких, здавалося б, уже сказано все, що можна, і навіть більше. До прикладу – про Лесю Українку. В есеї Олени Пелешенко (до речі, не тільки дослідниці літератури, а й поетки) у фокусі опиняються ті сюжети й мотиви Українки, у яких вона звертається до жіночої теми. Наприклад, Мавка з «Лісової пісні» тут постає таким собі «Орфеєм-жінкою». А п'єса «Камінний господар» виявляється чи не першим у всій світовій серії текстів про Дон Жуана твором, де у знаменитого ловеласа є не жінки як тіні-об'єкти, але гідні та навіть яскравіші за нього партнерки-персонажки.

Які ж головні проблеми загалом показано у збірці «Бунтарки: нові жінки і модерна нація»? Насамперед це, звісно, повноцінне право на творчість. Саме воно було особливо важливим для письменниць – і саме воно далеко не беззаперечно визнавалося вельми консервативним і провінційним тодішнім українським суспільством. Постійно з'являлися у текстах і питання поваги до жінки, її гідності, повноцінності, повносправності. Визнання її чимось більшим за додаток до чоловіка. А ще – очікувано – локальніші та практичніші моменти на зразок оплати праці, дозволених і недозволених сфер діяльності, свідомого материнства та багато інших. Або, скажімо, тема необхідності для жінки мати в помешканні свій особистий простір, окрему кімнату (чоловіки в тодішніх квартирах і будинках освічених кіл часто мали кабінети). Отож, читаючи «Бунтарок», можна зайняти себе ще й роздумами про те, які з болючих для українських письменниць минулих століть гендерних проблем станом на сьогодні вирішені, а які – ще ні. ■

Олег КОЦАРЕВ

Минулорічна 30-та річниця незалежності України стала темою номера цього річного «Українського альманаху». Наші читачі зможуть дізнатись про різні аспекти польсько-української співпраці протягом останніх 30-ти років, ознайомитись з оцінкою такої співпраці від самих учасників процесу.

Цьогорічний «Альманах» публікує тексти на теми, які мало знані або ж фактично не знані не лише для ширшого кола читачів, але й спеціалістів-істориків. Стаття львівського історика Андрія Павлишина відкриває чимало нового для читача про українську присутність у столиці Польського королівства наприкінці XIX – на початку XX століть, зокрема й про постать лікаря Зиновія Гутнікова.

Чим є українська ідентичність у Польщі та як її вибирають/зберігають? Відповіді та рефлексії на цю тему читач знайде у трьох текстах цього річного видання. І важливим є те, що ці тексти показують різний аспект даної теми: від сучасного Перемишля у розрізі представників різних поколінь, до Підляшшя, а далі й Варшави з представниками української меншини і нової української діаспори.

Пандемія COVID-19 у світі не відпускає та створює чергові загрози для сучасних Польщі і України. Про те, що це за загрози та які виникають проблеми через епідемію коронавірусу для двох країн, читач має можливість прочитати на сторінках нашого «Альманаху». Статті на цю тематику вміщують не лише інформаційну цінність, але й практичну, оскільки вказують на конкретні загрози і те, як варто їх уникати.

Ювілейним минулий рік був для щотижневика Об'єднання українців у Польщі «Наше слово», а в 2022 році Чоловічий хор «Журавлі» святкуватиме своє 50-річчя. «Альманах» розповідає про історію хору та його закулісся, а ще описує проблеми, здобутки, тематику «Нашого слова».

Через тему культури та літератури розкриваються критичні та болючі моменти. Переклад поезії – тонка та складна річ. Чи був добрим перекладачем творчості Ярослава Івашкевича Дмитро Павличко, прочитаємо у цікавому тексті дослідника Андрія Савенця. В «Альманасі» також є текст і про сучасний стан польсько-українського перекладознавства та літератури.

Ціна 1 примірника 30,00 zł. (висилка поштою – 8,00 злотих). Замовлення просимо надсилати на адресу ТОВ «Тирса»: TYRSA Sp. z o.o., ul. Kościeliska 7, 03614 Warszawa, email: tyrsa@hot.pl, тел. +48 [22] 679 95 47

або вплачуючи рівновартість кількості замовлених примірників на банківський рахунок:

TYRSA Sp. z o.o., Warszawa, Nr 95 1160 2202 0000 0000 3170 4029

чи поштовим переказом, з позначенням скільки примірників замовляється.

Українське історичне товариство у Польщі з радістю повідомляє, що запущено сайт проєкту

«Живі в нашій пам'яті – віртуальний український некрополь у Польщі»

Адреса сайту: www.ukrainskanekropolia.org

Водночас висловлюємо вдячність усім, хто підтримує перший етап проєкту. Список цих осіб розміщений на сайті. Загалом зібрано 36 225 zł., з них витрачено 19 369 zł. Заощаджені кошти будуть спрямовані на реалізацію другого етапу проєкту. Збережемо пам'ять про наших славних предків!

проф. Роман Дрозд – голова УІТуП

З нагоди 10-ліття хору «Оберіг» гурток ОУП у М'ястку приготував ювілейний диск з українськими, серед них лемківськими народними піснями, а також оригінальними творами, зокрема піснею «Мати наша сива горлиця» у чудовому виконанні диригентки хору Ірини Ренгач.

Запрошуємо усіх придбати цей дуже важливий для нас диск, якому присвятили дуже багато часу, серця та праці, – за 20 злотих (у формі пожертви, що покриває витрати на його видання, для гуртка ОУП у М'ястку).

У разі зацікавлення надсилайте замовлення на електронну пошту kontakt@zuwp-miastko.pl, або приватним повідомленням на фейсбук-сторінку Centrum Kultury Ukraińskiej Miastko / Центр Української Культури М'ястко, або дзвоніть на номер 781-069-025. Також там відповімо на всі ваші питання.

Гурток Об'єднання українців у Польщі у М'ястку

1 Кавалер, працюючий, 40 років, познайомиться з панною україною від 30 до 40 років.

Передплата «Нашого слова» на 2022 рік

ПОЛЬЩА

Кількість примірників	Ціна одного примірника в передплаті	Квартал	Пів року	Рік
ЗВЧАЙНА ПОШТА (PRZESYŁKA EKONOMICZNA)				
1 примірник	5,00 zł + поштові оплати	104,00 zł	208,00 zł	416,00 zł
3 примірники і більше (ціна одного примірника)	5,00 zł без поштових оплат	65,00 zł	130,00 zł	260,00 zł
АВІАПОШТА (PRZESYŁKA PRIORYTETOWA)				
1 примірник	5,00 zł + поштові оплати	118,00 zł	236,00 zł	472,00 zł
10 примірників і більше (ціна одного примірника)	5,00 zł без поштових оплат	65,00 zł	130,00 zł	260,00 zł

ЄВРОПА + УКРАЇНА

Пів року	Рік
АВІАПОШТА	
395,00 zł	790,00 zł
95,00 євро	190,00 євро

КАНАДА

Пів року	Рік
АВІАПОШТА	
395,00 zł	790,00 zł
145,00 дол КАНАД.	290,00 дол КАНАД.

США, АВСТРАЛІЯ

Пів року	Рік
АВІАПОШТА	
395,00 zł	790,00 zł
113,00 дол США	225,00 дол США

Запрошуємо до єдиного в Польщі Дому золотої осені з українською душею у Пралківцях біля Перемишля

У ньому створені найкращі умови, які відповідають сучасним стандартам. Тут можна знайти затишне місце та всебічну опіку, що створює сімейну атмосферу.

Пропонуємо довгострокову підтримку важко хворим та людям похилого віку, які потребують цілодобового догляду. У нашому Домі – повний спектр якісних послуг:

- ▶ постійний та кваліфікований догляд;
- ▶ повноцінне харчування з урахуванням індивідуальних потреб;
- ▶ терапевтичні та інтеграційні заняття;
- ▶ святкування та культурні заходи;
- ▶ гарні кімнати та зали для спільних зустрічей;
- ▶ прогулянки та поїздки до Перемишля.

Наш персонал – це медичні сестри, фізіотерапевти, масажисти, санітари з досвідом роботи та необхідними знаннями. У Домі цілодобово чергують, щоби за потреби швидко допомогти. Ми проводимо також медичні консультації за участю лікарів. Можна скористатися індивідуальною програмою реабілітації.

Безбар'єрний простір та ліфт дозволяють переміщатися на інвалідних візках та інших пристроях для людей з особливими потребами. Внутрішнє сонячне патіо та великий сад з лавочками призначені для відпочинку мешканців. У будинку знаходиться храм Божого Милосердя, у якому кожного дня проводять богослужіння українською мовою.

Спільнота Сестер служебниць НДМ щиро запрошує поселитися разом усіх, хто цього потребує. Для цього потрібно лише оформити документи, які за потреби допоможе підготувати персонал. А оплата, пов'язана з проживанням та доглядом, у нас найнижча серед подібних установ.

Ekumeniczny Dom Pomocy Społecznej
Pralkowce 231, 37-700 Przemyśl
tel. 16 67 87 773
e-mail: edps.pralkowce@gmail.com

Наше Слово

Adres: Redakcja "Nasze Slovo", ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa, tel.: prenumerata i reklama – tel./fax 22 677-88-10, redaktor naczelny – 22 677-88-11, sekretarz redakcji – 22 677-84-46, redakcja – 22 677-84-45.

E-mail: redakcja@nasze-slowo.pl, prenumerata@nasze-slowo.pl, ogloszenia@nasze-slowo.pl

Internet: www.nasze-slowo.pl

Kolegium Redakcyjne: Khrystyna Zanyk, Piotr Tyma, Paweł Łoza, Tetiana Daniuchenko, Anastazja Krawczuk, Daryna Popil.

Zespół redakcyjny: redaktor naczelny – Khrystyna Zanyk, zastępca redaktora naczelnego – Paweł Łoza, sekretarz – Tetiana Daniuchenko, redaktorzy – Igor Szczurba (Warszawa), Anna Winnicka (Koszalin), Grzegorz Spodarek (Kętrzyn), Katarzyna Komar-Macyńska (Przemyśl), redaktor stylistyczny – Olga Rusina, redaktor techniczny – Olga Michaluk, prenumerata, reklama – Lesia Korostatewycz.

Współpracownicy: Anastazja Krawczuk (Warszawa), Stefan Migus (Olsztyn), Piotr Andrusieczko (Kijów), Bogdan Tchórz (Górowo Iławeckie), Ludmiła Łabowicz (Białystok), Oksana Kulczewycz (Legnica), Jerzy Gawryluk (Bielski Podlaski), Olena Humeniuk (Kijów), Adam Wiewiórka (Legnica), Daryna Popil (Warszawa), Oleksandra Iwaniuk (Warszawa), Zhanna Kuznietsova (Kijów), Ivanna Kyliushyk (Warszawa), Svitlana Melnyk (Kraków), Ivan Kysloshchuk (Lublin), Władysław Graban (Krynica Zdrój), Piotr Wirchniański (Gładyszów).

Wydawca: Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7 03-614 Warszawa, tel.: 22 679-96-77 (sekretariat), 22 677-88-06 (sekretarz Zarządu Głównego),

E-mail: zuwp@post.pl, sekretariat@ukraina.com.pl,

Internet: <http://ukraincy.org.pl>, <http://www.oup.ukraina.com.pl>

Fotoskład: Redakcja „Nasze Slovo”

Druk: Drukarnia „Efekt”. Nakład 2300 egz.

Pismo dofinansowane ze środków dotacji Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa

Konto bankowe dla wpłat w PLN:

47 1160 2202 0000 0000 5515 6292

Konto bankowe dla wpłat w EURO, CAD:

IBAN: PL47 1160 2202 0000 0000 5515 6292

BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX

Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa

Konto bankowe dla wpłat tylko w USD:

IBAN: PL20 1160 2202 0000 0000 5515 6196

BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX

Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa

Poglądy autorów publikacji nie zawsze są zbieżne z poglądami redakcji.

Za wiarygodność faktów odpowiadają autorzy.

Redakcja nie zwraca tekstów nie zamówionych oraz zastrzega sobie prawo ich redagowania, skracania i zmiany tytułów. Koresponduje z czytelnikami tylko na łamach tygodnika.

Rozpowszechnianie materiałów z „Naszego Słowa” wyłącznie za zgodą redakcji.

Za treść ogłoszeń i reklam redakcja nie ponosi odpowiedzialności.

„Nasze Slovo” dostępne jest w oddziałach Poczty Polskiej, w kioskach RUCH-u, w wybranych EMPIK-ach oraz w wydaniu internetowym www.eprasa.pl/news/nasze-slowo.

Prenumerata realizowana przez RUCH S.A.:

Zamówienia na prenumeratę można składać bezpośrednio na stronie

www.prenumerata.ruch.com.pl

Ewentualne pytania prosimy kierować na adres e-mail: prenumerata@ruch.com.pl

lub kontaktując się z Centrum Obsługi Klienta „RUCH” pod numerami: 22 693 70 00

lub 801 800 803 – czynne w dni robocze w godzinach 7⁰⁰ – 17⁰⁰.

